

СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН ДЭРГЭДЭХ СТАТИСТИКИЙН ХЭЛТЭС

Улаанбаатар хотноо 2019 оны 3 сард

СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН НИЙГЭМ, ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТАНИЛЦУУЛГА

2019/03

Мэдээллийн нэгдсэн лавлах: WWW.1212.MN

СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН ДЭРГЭДЭХ
СТАТИСТИКИЙН ХЭЛТЭС

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН НИЙГЭМ
ЭДИЙН ЗАСГИЙН БАЙДАЛ**

**3 сар
2019**

ГАРЧИГ

Ерөнхий тэмдэглэл.....	3
АРГАЧЛАЛЫН ТАЙЛБАР	4
1. ХҮН АМ, НИЙГМИЙН СТАТИСТИКИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ	16
1.1 Хүн ам.....	16
1.2 ЭРҮҮЛ МЭНД	17
1.3. ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ	24
1.4 НИЙГМИЙН ДААТГАЛ, ХАЛАМЖ.....	26
1.5 ГЭМТ ХЭРЭГ.....	Error! Bookmark not defined.
2. МАКРО ЭДИЙН ЗАСГИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ	29
2.1 МӨНГӨ, ЗЭЭЛ	29
2.2 АЙМГИЙН НЭГДСЭН ТӨСӨВ, ТАТВАР	31
2.3 ГАДААД ХУДАЛДАА	35
2.4 ҮНЭ	35
3. ЭДИЙН ЗАСГИЙН СТАТИСТИКИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ	38
3.1 ХӨДӨӨ АЖ АХУЙ.....	38
3.2 АЖ ҮЙЛДВЭР	Error! Bookmark not defined.

Ерөнхий тэмдэглэл

- I. Товчилсон тэмдэглэлгээ:
- ГХ- Гэмт хэрэг
 - Х.н-Хэмжих нэгж
 - ХАА- Хөдөө аж ахуй
 - АҮ - Аж үйлдвэр
 - ЖДҮ- Жижиг дунд үйлдвэрлэл
 - СЭ - Сэлэнгэ
 - НХ – Нийгмийн халамж
 - ХЧТА-Хөдөлмөрийн чадвараа түр алдсан
 - ЖА-Жирэмсний амралт
 - ҮОМШӨ-Үйлдэрийн осол мэргэжлээс шалгаалах өвчин
 - НӨАТ-Нэмэгдсэн өртгийн албан татвар
 - ҮХЭХӨЭ- Үл хөдлөх эд хөрөнгө өмчлөх эрх
 - ГӨЭ-Газар өмчлөх эрх
 - ШША-Шүүхийн шинжилгээний алба
 - ШШГГ-Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх газар
 - НДШ-Нийгмийн даатгалын шимтгэл
- II. Саруудыг ромбо тоогоор тэмдэглэв. (I, II, III, IV, V, VI ...г.м)
- III. Тухайн сарыг оруулсан жилийн эхнээс өсөн нэмэгдэх дүнг харуулахдаа I-IV, I-XI зэргээр илэрхийлэв
- IV. Дараах тэмдэглэлийг ашиглав:
- ... Мэдээлэл байхгүй
 - Х Бүтцийн өөрчлөлт
 - 0.0 Маш бага тоо
 - +, - Зөрүү
 - Гүйцэтгэл байхгүй
 - * Дахин
- "Үүнээс" гэдгийг харуулах бөгөөд зарим тохиолдолд тухайн үзүүлэлтийн бүрэлдэхүүн хэсгүүдийн нийлбэр нэгдсэн дүнтэй тэнцэхгүй байж болно.
- V. "Төл" нь төлөвлөгөө, "Гүйц" нь гүйцэтгэл
- VI. Орон дэвшүүлэлтээс хамаарч зарим үзүүлэлтийн нийлбэр нь дүнтэйгээ, бүтцийг хувиар илэрхийлэхэд 100.0 хувиас бага зэрэг зөрүүтэй байж болно.

АРГАЧЛАЛЫН ТАЙЛБАР

Төсөв: Аймгийн төсвийн орлого зарлага нь төвлөрсөн төсвийн болон орон нутгийн төсвийн орлого, зарлагаас бүрдэнэ.

Ажилгүйчүүд: Ажилгүйчүүдийн тоонд олон улсын стандарт ангиллын дагуу Монгол улсын хуулиар зөвшөөрөгдсөн хөдөлмөрлөх насны, хөдөлмөр эрхлэх чадвартай, цалин хөлстэй ажил болон хувиараа хөдөлмөр эрхэлдэггүй, тухайн үед ажиллахад бэлэн, цалин хөлстэй ажил идэвхтэй эрж, хайж байгаа хөдөлмөр эрхлэлтийн албанд бүртгүүлсэн хүмүүс орно.

Бүртгэлтэй ажилгүй иргэд: Монгол Улсын хуулиар зөвшөөрөгдсөн хөдөлмөрлөх насны, хөдөлмөр эрхлэх чадвартай, цалин хөлстэй ажил болон хувиараа хөдөлмөр эрхэлдэггүй, тухайн үед ажиллахад бэлэн, цалин хөлстэй ажил идэвхтэй хайж байгаа хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний хэлтэс, хөдөлмөрийн төв бирж, хөдөлмөрийн хувийн биржид бүртгүүлсэн ажилгүй иргэдийг хамруулна.

Нийгмийн даатгал: нь иргэн, төр, аж ахуйн нэгж, байгууллагаас зохих журмын дагуу шимтгэл төлж, нийгмийн даатгалын санг бүрдүүлэн, даатгуулагч иргэн өндөр наслах, хөгжлийн бэрхшээлтэй буюу хөдөлмөрийн чадваргүй болох, өвчлөх, ажилгүй болох үед өөрт нь, тэрчлэн нас барахад түүний асрамжид байсан хүмүүст хууль тогтоомжид заасан тэтгэвэр, тэтгэмж, төлбөр олгох зориулалттай нийгэм, эдийн засгийн арга хэмжээ юм. Нийгмийн даатгалын сан нь ажил олгогч, даатгуулагчийн хөдөлмөрийн хөлс, түүнтэй адилтгах орлогоос тэтгэвэр, тэтгэмж, төлбөр, үйлчилгээнд зарцуулах, нийгмийн даатгалын үйл ажиллагааны зардлыг нөхөх зорилгоор төлсөн шимтгэлийн орлого, бусад эх үүсвэрээс бүрдэнэ. Нийгмийн даатгалын хууль болон гэрээний үндсэн дээр нийгмийн даатгалын санд шимтгэл төлж даатгуулсан, нийгмийн даатгалын сангаас тэтгэвэр, тэтгэмж, төлбөр авах эрх бүхий этгээдийг даатгуулагчид тооцно.

Үнэ: Аймгийн төвийн захад борлогдож байгаа болон хөдөө аж ахуйн гаралтай хүнсний бүтээгдэхүүний зах зээлийн дундаж үнийг харуулна.

Хэрэглээний үнийн индекс: Өрх орлогоороо өөрсдийн хэрэгцээнд худалдан авсан, үйлчлүүлсэн хамгийн чухал эн тэргүүний нийтлэг хэрэгцээтэй бараа, үйлчилгээний үнийн өөрчлөлтийг тэдгээрийн хэрэглээний зардалд эзлэх хувиар жигнэсэн дундаж юм.

Гэмт хэрэг: Хүний амь бие, эрүүл мэндийн эсрэг гэмт хэрэгт бусдыг амиа хорлоход хүргэх, иргэдийн эрх чөлөө, эрүүл мэндийн эсрэг гэмт хэрэг болон хүнийг санаатай алах, болгоомжгүй алах хэргийг, хүүхэд гэр бүл нийгмийн ёс суртахууны эсрэг гэмт хэрэгт хүчингийн хэргийг оруулав.

Хээлтэгч мал: Нас гүйцсэн эм малыг хамруулна.

Зүй бусаар хорогдсон малын тоонд: Халдвартай , халдваргүй өвчин, зуд, үер ус, гал түймэр, аянга, цахилгаан зэрэг гэнэтийн аюул болон араатан, жигүүртэнд идүүлэх, худаг, хавцалд унах зэрэг хариулга, маллагаатай холбоотой бусад шалтгаанаар хорогдсон малыг хамруулна.

Аж үйлдвэр: Аж ахуйн нэгжүүдийг эдийн засгийн үйл ажиллагаагаар ангилахдаа НҮБ-ын эдийн засгийн үйл ажиллагааны Олон улсын стандарт ангиллыг мөрдөж байна. Үйлдвэрийн борлуулсан бүтээгдэхүүн нь аж ахуйн нэгж, байгууллагын тайлангийн хугацаанд худалдсан буюу гадагш гүйцэтгэсэн ажил үйлчилгээний хэмжээ юм. Аж үйлдвэрийн нийт бүтээгдэхүүний өсөлтийг тооцоход нэр төрлийн бүтээгдэхүүнийг 2016 оны зэрэгцүүлэх үнээр үнэлж тодорхойлсон болно. Гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн биет хэмжээг харуулна.

Сэлэнгэ аймгийн нийгэм, эдийн засгийн байдал

(2019 оны эхний 3 сарын байдлаар)

1. НИЙГМИЙН СТАТИСТИКИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ**1.1 Хүн ам**

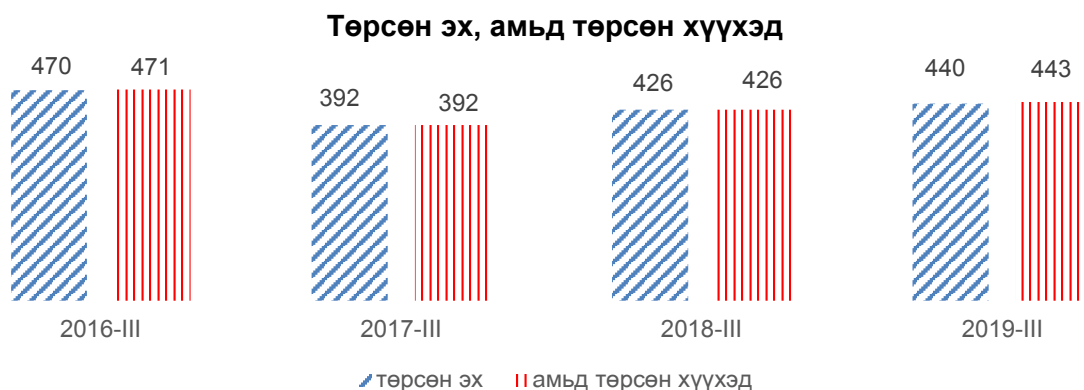
2019 оны эхний 3 сарын байдлаар манай аймагт бусад аймаг хотоос бүгд 851 хүн шилжин ирсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 7.2 хувиар буурсан үзүүлэлттэй байна. Нийт шилжин ирэгсдийн 50.9 хувь нь эрэгтэйчүүд, 49.1 хувь эмэгтэйчүүд байгаа нь өмнөх оны мөн үеэс эрэгтэйчүүд 2.7 хувиар, эмэгтэйчүүд 11.4 хувиар буурсан байна.

1.2 Эрүүл мэнд

Эхний 3 сарын байдлаар аймгийн хэмжээгээр нийт 440 эх төрж, 443 хүүхэд мэндэлсэн нь өнгөрсөн оны мөн үеийнхээс төрөлт 3.3 хувиар өссөн байна. Төрөлтийг насны бүтцээр нь харахад 25-29 насны 141 буюу 32.0 хувь, 20-24 насны 95 буюу 21.6 хувь, 30-34 насны 114 буюу 25.9 хувь, 35-39 насны 59 буюу 13.4 хувь, 40-44 насны 6 буюу 1.4 хувь, 20 хүртэлх насны 25 буюу 5.7 хувийг тус тус эзэлж байна.

Нас барсан хүний тоо 118 байгаа нь өнгөрсөн оны мөн үеэс 16 хүнээр буюу 11.9 хувиар буурсан байна. 0-1 насны хүртэлх хүүхдийн эндэгдэл 2, 1-5 насны хүүхдийн эндэгдэл 1 тохиолдол тус тус бүртгэгдсэн байна. Нийт нас баралтын шалтгааны 13.6 хувь нь осол гэмтлийн, 20.3 хувь нь хорт хавдрын өвчний шалтгаантай байна. Хорт хавдрын өвчнөөр өвчлөгсөд өмнөх оны мөн үеэс 2.1 дахин өсч, хорт хавдрын өвчлөлийн нас баралт 33.3 хувиар буурсан үзүүлэлттэй байна.

Эхний 3 сарын байдлаар 631 жирэмсэн шинээр хяналтанд орсны 83.7 хувийг жирэмсний эхний 3 сарын дотор хяналтанд авсан байна. Шинээр хяналтанд авсан жирэмсний 91.4 хувийг цусны шинжилгээнд хамруулснаас 44.8 хувьд нь сум, тосгодын эмнэлэгүүдэд гемоглобины тестээр шинжилсэн ба шинжилгээнд орсон 631 жирэмсний 1.0 хувьд нь цус багадалт илэрчээ.

Халдварт өвчнөөр 175 хүн өвчилж бүртгэгдсэн нь урьд оны мөн үеэс 38.6 хувиар буурсан байна. Нийт халдварт өвчний 60.0 хувийг бэлгийн замын халдварт өвчин, 24.0 хувийг сүрьеэ, 16.0 хувийг бусад халдварт өвчин эзэлж байна.

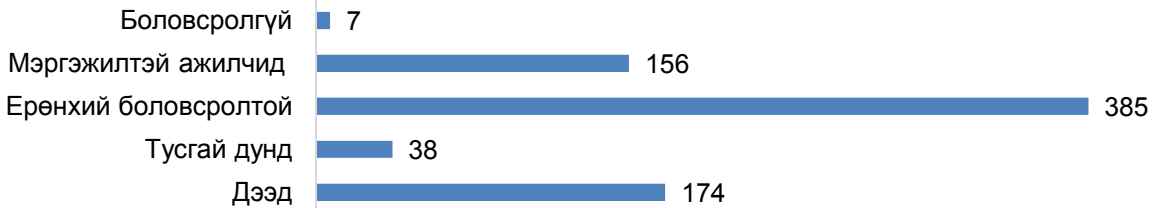
2019 оны эхний 3 сард нийт 96 454 үзлэг хийсний 21.5 хувийг урьдчилан сэргийлэх үзлэг, 9.5 хувь нь гэрийн идэвхитэй үзлэг, 13.2 хувь нь диспансерийн хяналтын үзлэг эзэлж, нийт 9 709 дуудлаганд үйлчилсний 13.1 хувийг алсын дуудлагаар үйлчилж яралтай тусламж үзүүлсэн.

1.3 Хөдөлмөр

2019 оны 1-р улирлын байдлаар бүртгэлтэй ажилгүйчүүдийн тоо 760 болсон нь өмнөх оны мөн үеэс 16.6 хувиар буурсан байна. Нийт ажилгүйчүүдийн 50.7 хувийг ерөнхий боловсролтой, 22.9 хувийг дээд боловсролтой, 20.5 хувийг мэргэжилтэй ажилчид, 5.0 хувийг тусгай дунд боловсролтой, 0.9 хувийг боловсролгүй хүмүүс эзлэх боллоо. Энэ сард бүртгэлтэй ажилгүйчүүдээс 47 хүн ажилд зуучлагдан орж, 157 хүн идэвхгүйн улмаас хасагдаж, 211 хүн шинээр бүртгэгдсэн байна. Шинээр 72 ажлын байр бий болж хөдөө аж ахуй, ан агнуур ой аж ахуй загас агнуур 11.1 хувь, боловсруулах үйлдвэр, худалдаа гэр ахуйн засвар үйлчилгээ, боловсролын салбар тус тус 34.7 хувийг эзлэж байна.

Бүртгэлтэй ажилгүйчүүд боловсролоор

1.4 Нийгмийн даатгал, халамж

2019 оны 1-р улирлын байдлаар тэтгэврийн даатгалын сангаас 16 670 тэтгэвэр авагчдад 17 498.2 сая төгрөгийг тэтгэвэрт, Тэтгэмжийн даатгалын сангаас 1 891 хүнд 784.9 сая төгрөгийг хөдөлмөрийн чадвараа түр алдсан, жирэмсэн амаржсан, оршуулга, өвчтөн сахисны тэтгэмжид, үйлдвэрийн осол мэргэжлээс шалтгаалах өвчин, даатгалын сангаас үйлдвэрлэлийн ослын тэтгэвэр, хөдөлмөрийн чадвараа түр алдсаны тэтгэмж, нөхөн төлбөр, сувиллын зардалд 223 хүнд 503.6 сая төгрөг, ажилгүйдлийн даатгалын сангаас 137 хүнд 222.3 сая төгрөгийг ажилгүйдлийн тэтгэмжид тус тус олгожээ.

Нийгмийн халамжийн сангаас 33 200 хүнд 4 328.0 сая төгрөгийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмжийг олгожээ.

Нийгмийн даатгалын шимтгэлийн орлого, сая.төг

1.5 Хүүхэд, гэр бүл, биеийн тамир спорт

2019 оны 1-р улирлын байдлаар хүүхэд хамгааллын чиглэлээр хүүхэд хамгааллын үйлчилгээнд хамрагдсан хүүхэд 17, хүүхэд хамгааллын хамтарсан багийн үйлчилгээнд хамрагдсан хүүхэд 20 байна.

Гэр бүлийн чиглэлээр төрийн болон төрийн бус байгууллага, иргэдэд үзүүлсэн сургалт 1, сэтгэл зүйн зөвлөгөө үйлчилгээ үзүүлсэн иргэд 3 байна.

Хүүхдийн хөгжил оролцооны чиглэлээр багачуудын дунд хүүхдийн авъяас чадварыг хөгжүүлэх чиглэлээр зохиосон 3 удаагийн арга хэмжээнд 493 хүүхэд хамрагджээ. Улсын чанартай уралдаан тэмцээнээс 20 хүүхэд медаль авчээ.

1.5 Гэмт хэрэг

2019 оны 1-р улирлын байдлаар нийт 221 гэмт хэрэг бүртгэгдсэн нь урьд оны мөн үеэс 45.4 хувиар өссөн байна. Нийт гэмт хэргийн 14.5 хувь нь согтуугаар үйлдэгдсэн нь өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 15.8 хувиар буурсан байна.

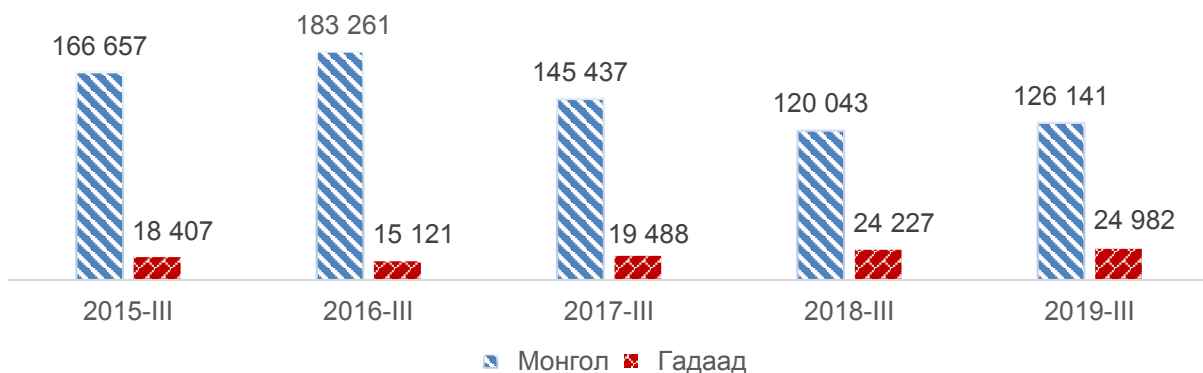
Иргэн болон байгууллагад нийт 554.6 сая төгрөгийн хохирол учирсан нь өмнөх оны мөн үеэс 412.5 сая төгрөгөөр өссөн байна. Учирсан хохирлоос 142.6 сая төгрөгийг нөхөн төлүүлж, нөхөн төлөлт 25.7 хувьтай байна.

Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн 38.9 хувийг хүний амь бие, эрүүл мэндийн эсрэг гэмт хэрэг, 32.1 хувийг өмчлөх эрхийн эсрэг гэмт хэрэг, 14.5 хувийг байгаль хамгаалах журмын эсрэг гэмт хэрэг, 6.3 хувийг тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг, 8.2 хувийг бусад төрлийн гэмт хэрэг эзэлж байна.

1.6 Хилээр орсон, гарсан иргэд

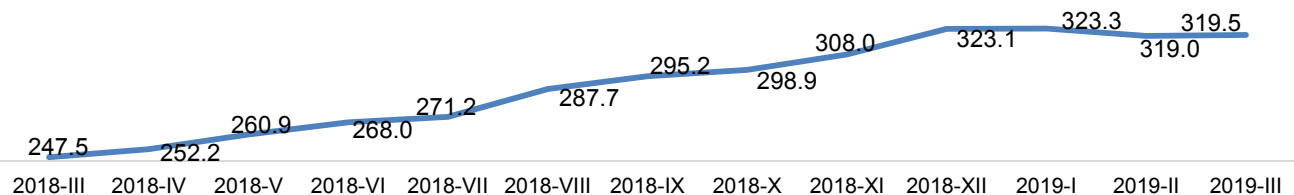
Сэлэнгэ аймгийн Алтанбулаг болон Сүхбаатар боомтоор давхардсан тоогоор 151 123 зорчигч нэвтэрсэн нь өмнөх оны мөн үеээс 4.7 хувиар өссөн байна. Нийт зорчигчдын 83.5 хувь нь Монгол иргэд, 16.5 хувь нь гадаад иргэд байна. Энэ нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад хилээр нэвтэрсэн Монгол иргэдийн тоо 5.1 хувиар, гадаад иргэдийн тоо 3.1 хувиар өссөн үзүүлэлтэй байна.

Монгол-Оросын хилийг хялбарчилсан журмаар хил нэвтрэх эрхийн үнэмлэхээр 7 159 хүн зорчсон байна.

Хилээр орсон гарсан иргэд

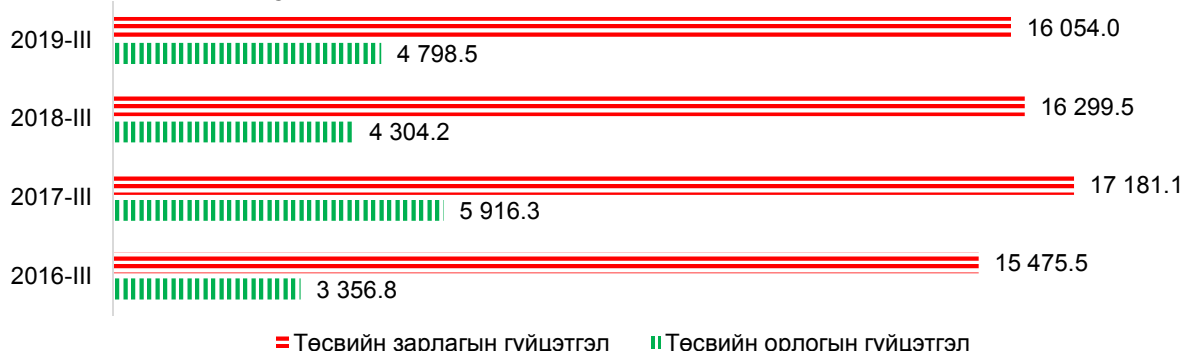
2. МАКРО ЭДИЙН ЗАСГИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ**2.1 Мөнгө, банк**

Монгол банкны мэдээгээр энэ сард кассын цэвэр орлого 41 549.7 сая төгрөг, цэвэр зарлага 42 787.3 сая төгрөгт хүрчээ. Зээлийн өрийн үлдэгдэл 319 462.2 сая төгрөг байгаа ба үүний 2.4 хувийг чанаргүй зээл эзэлж байна. Иргэдийн мөнгөн хадгаламж 95 983.1 сая төгрөг байна.

Зээлийн өрийн үлдэгдэл /тэрбум.төг/**2.2 Төрийн сан, татвар**

2019 оны 3 сарын төсвийн гүйцэтгэлийн мэдээгээр орон нутгийн төсвийн орлого 4 798.5 сая төгрөг буюу 89.8 хувийн гүйцэтгэлтэй гарсан байна. Үүнээс аймгийн төсвийн орлого 3 722.3 сая төгрөг буюу 91.5 хувийн гүйцэтгэлтэй, сумдын төсвийн орлого 1 076.1 сая төгрөг буюу 84.5 хувийн гүйцэтгэлтэй байна. 2019 оны 3 сарын төсвийн гүйцэтгэлийн мэдээгээр орон нутгийн төсвийн зарлага 16 054.0 сая төгрөг буюу 81.8 хувийн гүйцэтгэлтэй гарсан байна. Үүнээс орон нутгийн төсвийн байгууллагуудын зарлага 4 060.6 сая төгрөг буюу 67.0 хувь, Тусгай зориулалтын шилжүүлгийн байгууллагуудын төсвийн зарлага 11 993.4 сая төгрөг буюу 88.4 хувийн гүйцэтгэлтэй байна. 3 сард нийт Сумдад 4 183.0 сая төгрөгийн санхүүгийн дэмжлэг, 11 232.9 сая төгрөгийн тусгай зориулалтын шилжүүлэг, 35.3 сая төгрөгийн орон нутгийн хөгжлийн сангийн орлогын шилжүүлгийг тус тус шилжүүлсэн байна.

Аймгийн Засаг даргын нөөц хөрөнгийн гүйцэтгэл 123.3 сая төгрөг буюу 82.8 хувийн гүйцэтгэлтэй гарсан байна.

Орон нутгийн төсвийн орлого, зарлагын гүйцэтгэл /сая.төг/

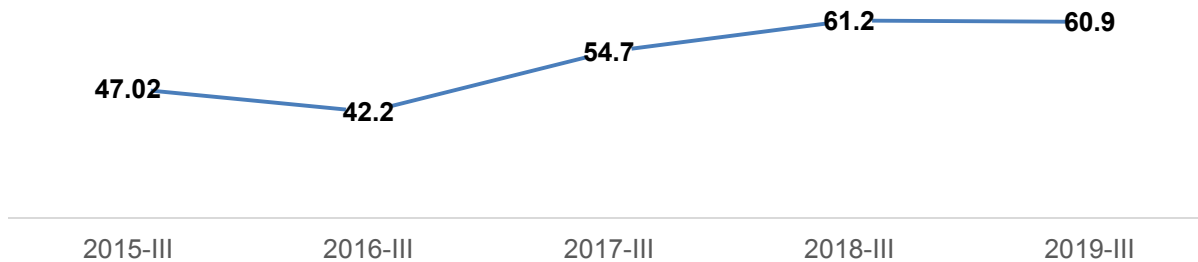
Татварын орлогын гүйцэтгэл 5 857.0 сая төгрөг болж төлөвлөгөөний биелэлт 105.3 хувьтай байна. 2019 оны 1-р улиралд 57 аж ахуйн нэгж байгууллага шинээр бүртгэгдэж, 3 аж ахуйн нэгж байгууллага татан буугдан, нийт 3 782 аж ахуйн нэгж, байгууллага бүртгэлтэй байна. 2019 оны 3 сарын байдлаар татвар төлөгч иргэд цахим төлбөрийн баримтын системд 3 удаагийн сугалааны тохирлоор улсын хэмжээнд нийт 20 756 иргэн азтан тодорч, 1 011.7 сая төгрөгийн сугалааны урамшууллын тохирол таарсан байна.

2.3 Гадаад худалдаа

Сэлэнгэ аймагт 2019 оны эхний 3 сарын байдлаар гадаад худалдааны нийт бараа эргэлт 60.9 сая ам доллар, үүнээс экспорт 1.5 сая ам доллар, импорт 59.4 сая ам доллар байна.

Гадаад худалдааны бараа эргэлт, сая\$

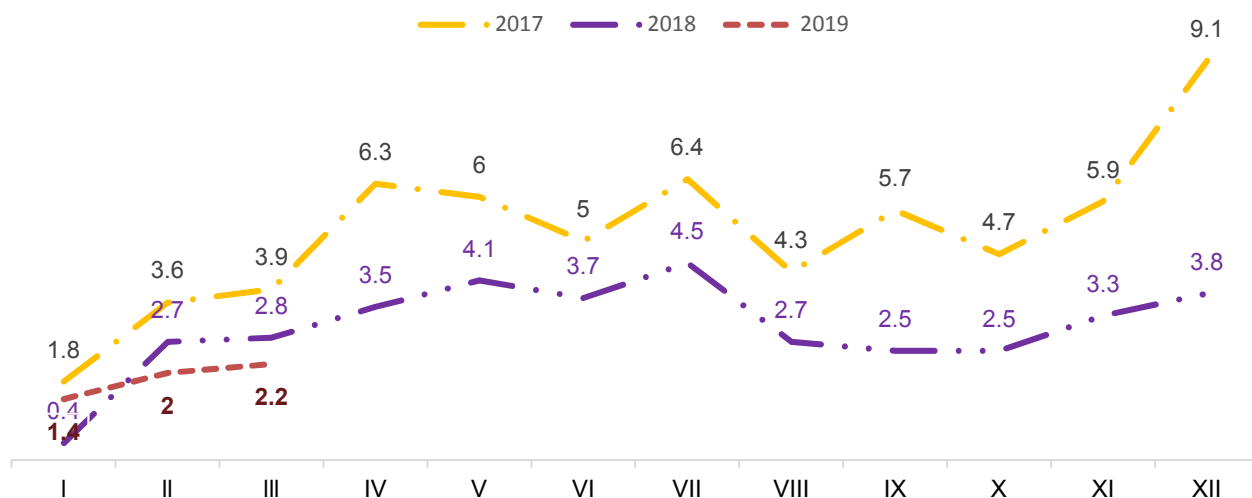
2.4 Хэрэглээний үнийн индекс

Хэрэглээний бараа үйлчилгээний үнэ 2019 оны эхний 3 сард өмнөх сараас 0.2 хувиар, өмнөх оны мөн үеэс 3.2 хувиар тус тус өслөө.

Хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ өмнөх оны мөн үеэс 3.2 хувиар өсөхөд хүнсний бараа согтууруулах бус ундаа 6.9 хувь, эм тариа, эмнэлгийн үйлчилгээ 6.6 хувь, гэр ахуйн тавилга гэр ахуйн бараа 2.4 хувь, орон сууц ус цахилгаан хийн болон бусад түлш 2.3 хувь, тээвэр 2.3 хувь, согтууруулах ундаа тамхи мансууруулах бодис 1.2 хувь, амралт чөлөөт цаг, соёлын бараа үйлчилгээ 1.2 хувиар тус тус өссөн нь голлон нөлөөлсөн байна.

Хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ өмнөх сараас 0.2 хувиар өсөхөд хүнсний бараа согтууруулах бус ундаа 0.7 хувь, гэр ахуйн тавилга, гэр ахуйн бараа 0.4 хувиар өссөн нь голлон нөлөөлсөн байна.

Хэрэглээний үнийн индекс (өмнөх оны 12 дугаар сар = 100%), хувь

Малын үнэ 2018 оны мөн үеэс 90.000-1.00.000 төгрөгөөр өссөн байна. Түүхий эдийн үнийн хувьд адууны шир 5.000 төгрөг буюу 50 хувиар, үхрийн шир 20.000 төгрөг буюу 5 дахин, хонины нэхий 1.500 төгрөг буюу 4 дахин тус тус буурсан байна.

3. ЭДИЙН ЗАСГИЙН СТАТИСТИК ҮЗҮҮЛЭЛТ

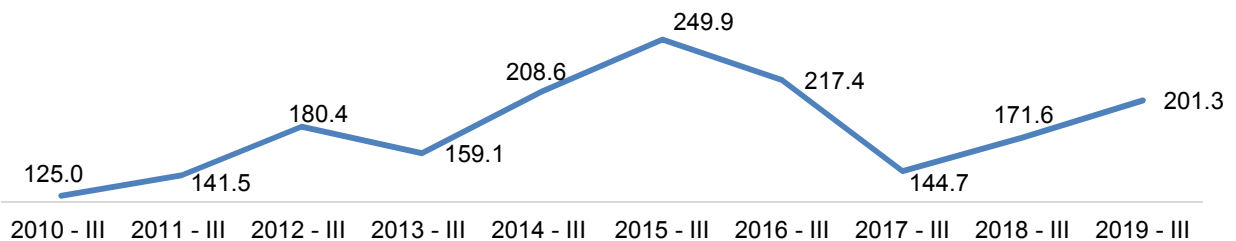
3.1 Хөдөө аж ахуй

2019 оны эхний 3 сарын байдлаар 202.2 мянган эх мал төллөсөн нь урьд оны мөн үеэс 29.1 мянган толгой буюу 16.8 хувиар нэмэгдсэн байна. Мал төллөлтийн хувь Жавхлант, Баруунбүрэн, Зүүнбүрэн сумдад өндөр буюу 48.2-58.1 хувьтай байна.

Аймгийн хэмжээнд 201.3 мянган толгой төл бойжиж байгаа нь урьд оны мөн үетэй харьцуулахад 29.6 мянган толгой буюу 17.3 хувиар их байна.

2019 оны эхний 3 сарын байдлаар оны эхний нийт малын 0.1 хувьтай тэнцэх 1176 толгой мал хорогдсон нь урьд онтой харьцуулахад 5.1 дахин бага байна. Хорогдсон нийт малын 0.7 хувийг өвчнөөр хорогдсон, 31.4 хувь нь хээлтэгч малын хорогдол байна. Хорогдсон нийт малын 474 толгой буюу 40.3 хувь нь Баруунбүрэн, Цагааннуур сумдад ногдож байна.

Төл бойжилт /мян.толгой/

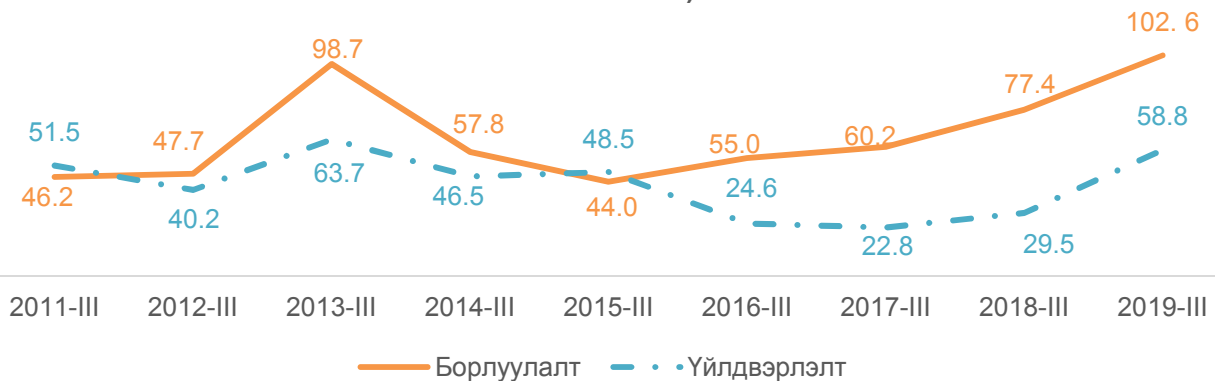

3.2 Аж үйлдвэр

2019 оны эхний 3 сарын байдлаар аж үйлдвэрийн салбарт 58.8 тэрбум төгрөгийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж, 102.6 тэрбум төгрөгийн борлуулалт хийгдсэн нь урьд оны мөн үеэс үйлдвэрлэлт 99.2 хувиар буюу 29 258.9 сая.төгрөгөөр, борлуулалт 32.5 хувиар буюу 25 179.5 сая.төгрөгөөр өссөн байна.

Аж үйлдвэрийн нийт бүтээгдэхүүний 39.1 хувь нь уул уурхайн салбарт, 42.9 хувь нь хүнсний салбарт 10.7 хувь нь барилгын материалын салбарт, 7.3 хувь нь бусад салбарт бүтээгджээ. Сумдын жижиг, дунд үйлдвэрүүд аймгийн аж үйлдвэрийн нийт бүтээгдэхүүний 0.3 хувьтай тэнцэх 172.9 сая төгрөгийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж, нийт борлуулалтын 0.2 хувьтай тэнцэх 180.3 сая төгрөгийн борлуулалт хийжээ.

Аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлт, борлуулалт (тэрбум. төг)

4. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ СТАТИСТИКИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ

4.1 Цаг уур орчны мэдээ

ТАНЫ АНХААРАЛД

Цаг агаарын сарын урьдчилсан мэдээнд тухайн сард агаарын дундаж температур болон орох хур тунадасны хэмжээ нь олон жилийн дундажтай харьцуулахад ямар байхыг баруун (Баян-Өлгий, Ховд, Увс, Завхан, Говь-Алтай, Баянхонгор), төв (Архангай, Өвөрхангай, Хөвсгөл, Булган, Сэлэнгэ, Төв, Орхон, Дархан-Уул), зүүн (Хэнтий, Дорнод, Сүхбаатар), говийн (Дундговь, Өмнөговь, Дорноговь, Говь-Сүмбэр) нутгийн гэсэн **4 бүс** нутаг тус бүрээр ялган зааж өгдөг. Түүнчлэн хэдий үед нутгийн аль хэсэгт дулаарах, хүйтрэх, бороо, цас орох, салхи шуурга болохыг тусгана. Цаг агаарын үзэгдэл нутгийн **30 хувиас** хэтрэхгүйгээр зурвас газраар ажиглагдах тохиолдолд “зарим газраар”, **30-70 хувьд** “ихэнх нутгаар”, **70 хувиас дээш** нутгийг хамрах тохиолдолд “бүх нутгаар” гэсэн нэр томъёо хэрэглэдэг. Дулааны улиралд агаарт болон хөрсний гадарга дээр температур **00**-аас бага болж хүйтрэхийг “цочир хүйтрэл” гэнэ.

Цаг агаарын урьдчилсан мэдээг өдөр бүр 12 цагаар болон нэг, тав хоногоор нарийвчлан гаргаж радио, телевиз, хэвлэлээр нийтэд мэдээлдэг. Цаг агаарын байдал эрс өөрчлөгдөн цаашид хөдөө аж ахуйн болон эдийн засгийн бусад салбарын хэвийн үйл ажиллагаанд саад хийхээр аюултай үзэгдлийн хэмжээнд хүрч болзошгүй тохиолдолд “Урьдчилан анхааруулах мэдээ”, “Урьдчилан сэрэмжлүүлэх мэдээ” гаргаж радио, телевизээр нийт ард иргэдэд, харин ноцтой бэрхшээл учруулж эд хөрөнгө, иргэдийн амь нас хохирохоор онц аюултай үзэгдлийн хэмжээнд хүрэхээр бол “Гамшигт үзэгдлээс урьдчилан сэргийлэх мэдээ” гаргаж “Харанга” дохиотойгоор мэдээлэх ба мэдээллийг онцгой байдлын шугамаар нийт ард иргэд, төр засгийн бүх шатны удирдлагад яаралтай хүргэдэг. Засаг дарга нар “Гамшигт үзэгдлээс урьдчилан сэргийлэх мэдээ”-г хүлээн авмагц мэдээллийг өөрийн харъяа нутаг дэвсгэрийн иргэдэд хүргэх, гамшгаас хамгаалах, гамшгийн голомтод ажиллах, сэргээн босгох үйл ажиллагааг шуурхай зохион байгуулах үүрэгтэй.

Ус, цаг агаарын гамшигт үзэгдлийн улмаас хүний амь нас эрсдсэн, байгаль орчин, эд хөрөнгөнд хохирол учирсан тохиолдолд сум, дүүргийн Засаг дарга ажлын хэсэг томилон ажиллуулж, уг гамшигт үзэгдлээс хамгаалах талаар зохион байгуулсан арга хэмжээ, үр дүн, учирсан хохирол, гарсан зардлын талаархи мэдээллийг нэгтгэн аймаг, нийслэлийн Засаг дарга, Онцгой байдлын газар, хэлтэс, Улсын онцгой байдлын ерөнхий газарт, аймгийн Ус цаг уур, орчны шинжилгээний төв Ус цаг уурын хүрээлэнд 3 хоногийн дотор тус тус ирүүлнэ. Цаг агаарын мэдээний талаар лавлах, эсвэл байгаль цаг уурын сонин хачин үзэгдлийн талаархи мэдээллийг Улаанбаатар хотын 326606, **326609** утсаар өгөх юмуу “УБ-46, Жуулчны гудамж-5, Ус цаг уурын хүрээлэнгийн “Урьдчилан мэдээлэх секторт” гэсэн хаягаар ирүүлнэ.

Уур амьсгалын тойм

Climate review

Дөрөвдүгээр сарын агаарын температурын дундаж нь 1981-2010 оны дунджаар нутгаар 3-5 градус дулаан байдаг. Гэхдээ жил бүр адил байдаггүй. Тухайлбал, сүүлийн жилүүдийн байдлаар 1997-1999, 2004 онд дээрх дунджаас 3-5 градусаар, 2000, 2001, 2005, 2007, 2008, 2009, 2014, 2015, 2017 онд 1-6 градусаар дулаан байж, өдөртөө 16-21 хүрч дулаарч байсан бол 1991, 1993, 1995, 2010 онуудад ихэнх нутгаар, 2006, 2013 онд нутгийн зүүн хагаст уг дунджаас 1-5 градусаар хүйтэн байв.

1981-2010 оны дунджаар бүх сумдын нутгаар 4-9 мм хур тунадас ордог. Гэхдээ зарим жил уур амьсгалын дунджаас хэд дахин их буюу бага хур тунадас орох тохиолдол цөөнгүй байдаг. Тухайлбал, 1993, 1996, 1997, 2004 онуудад ихэнх сумдын нутгаар дунджаас харьцангуй бага хур тунадас орж, хуурайшилт ихтэй байсан бол 1998, 2002, 2003, 2013-2015 онд зарим нутгаар уур амьсгалын дунджаас 2 дахин их хур тунадас оржээ. Салхи 15 м/с-ээс давж шуурах нь тухайн сард дунджаар 3-5 удаа тохиолддог ч зарим жил 6-8 удаа ажиглагддаг.

ЦАГ АГААРЫН УРЬДЧИЛСАН МЭДЭЭ

Weather forecast

Энэ сарын агаарын дундаж температур нь бүх сумдын нутгаар уур амьсгалын дунджаас 1.0-1.5 градусаар дулаан буюу 4-6 градус дулаан байх төлөвтэй.(1 дүгээр зураг).

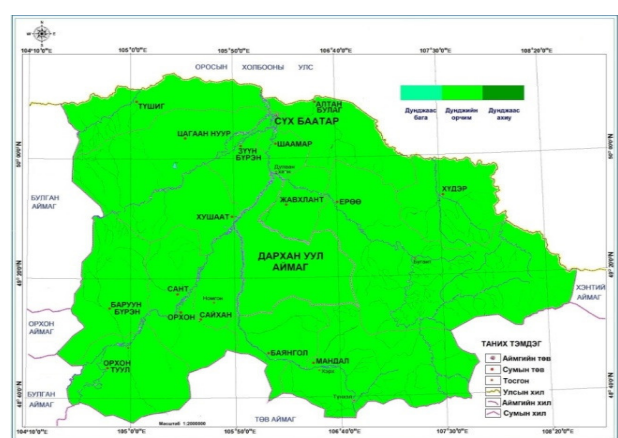
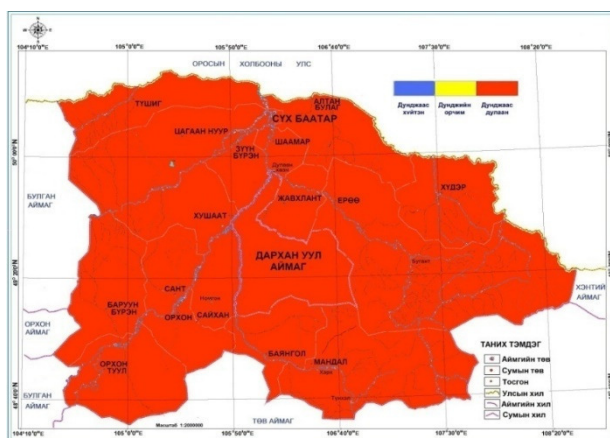
Нэгдүгээр арав хоногийн эхэн ба дунд үе, хоёрдугаар арав хоногийн дунд үеэр бага зэрэг хүйтэрч уулархаг нутгаар шөнөдөө 10-15 градус хүйтэн, өдөртөө 3 градус хүйтнээс 2 градус дулаан, бусад нутгаар шөнөдөө 6-11 градус хүйтэн, өдөртөө 1-6 градус дулаан байна. Харин хоёрдугаар арав хоногийн сүүлч, гуравдугаар арав хоногийн сүүлийн хагаст шөнөдөө 2 градус хүйтнээс 3 градус дулаан, өдөртөө Орхон, Сэлэнгийн хөндийгөөр 18-23 градус, бусад нутгаар 15-20 градус дулаан байна. Бусад хугацаанд шөнөдөө 3-8 градус хүйтэн, өдөртөө 9-14 градус дулаан, Орхон-Сэлэнгийн саваар 12-17 градус дулаан байна.

Энэ сард бүх сумдын нутгаар уур амьсгалын дунджийн орчим буюу 4-9 мм хур тунадас орох төлөвтэй.(2 дугаар зураг).

Нэгдүгээр арав хоногийн дунд үе, хоёр, гуравдугаар арав хоногийн сүүлчээр **ихэнх сумдын нутгаар**, нэг, хоёрдугаар арав хоногийн сүүлчээр, гуравдугаар арав хоногийн дунд үеэр **зарим сумдын нутгаар** хур тунадас, уулархаг нутгаар нойтон цас орох төлөвтэй. Салхи нэгдүгээр арав хоногийн дунд үе, хоёрдугаар арав хоногийн эхэн ба сүүлч, гуравдугаар арав хоногийн эхэн болон сүүлчээр ихэнх сумдын нутгаар 14-16 м/с, нутгийн өмнөд хэсгээр түр зуур 18-20 м/с хүртэл ширүүсч цасан болон шороон шуурга шуурах төлөвтэй.

04-р сарын агаарын температурын урьдчилсан мэдээ

04-р сарын хур тунадасны урьдчилсан мэдээ

5. БУСАД

а . Хяналт шалгалт

Аймгийн Мэргэжлийн хяналтын газар 2019 оны эхний 3 сарын байдлаар 430 аж ахуйн нэгж байгууллага, 65 иргэнд хяналт, шалгалт хийж, 1341 зөрчил дутагдал илрүүлж, 251 зөрчил арилгуулсан байна.

2019 оны 1-р улиралд Санхүү хяналт, аудитын алба нийт 3 аж ахуй нэгж байгууллагад хяналт, шалгалт хийж, 21 аж ахуйн нэгж байгууллагад зөвлөмж өгч ажилласан байна. Санхүү төсвийн чиглэлээр 1 удаа сургалт явуулж 8 хүн хамруулсан байна.

б. Онцгой байдлын газрын мэдээ

Сэлэнгэ аймгийн хэмжээнд 113 зөрчил дутагдлыг арилгуулсан байна. 2019 оны эхний 3 сарын байдлаар объектод 35, ой хээрийн 1 гал түймэр гарч 322.0 сая төгрөгийн хохирол учирсан байна.

в. Улсын бүртгэлийн хэлтэс

2019 оны 1-р улиралд Газраас бусад үл хөдлөх эд хөрөнгө өмчлөх эрхийн бүртгэлийн мэдээгээр төрөөс хувьчилсан орон сууц өмчлөх эрхийн баталгаажуулалтыг 4 иргэн, газраас бусад ҮХЭХЭ-н анхны бүртгэл, баталгаажуулалтыг 185 иргэн баталгаажуулж 1 гэмтээсэн гэрчилгээг, 1 үрэгдүүлсэн гэрчилгээг тус тус шинээр олгож, 73 иргэн лавалгаа, хуулбар хийлгэж, нийт 431 гэрчилгээ бичигдсэн байна. Мөн Газар өмчлөх, эзэмших, ашиглах эрхийн улсын бүртгэлийн мэдээгээр 1 912 мэдүүлэг хүлээн авч, төрөөс хувьчилсан газрын өмчлөх эрхийг 434 иргэн баталгаажуулсан байна. Өмчлөх эрх шилжих гэрээ 192 хийгдсэнээс худалдах, худалдан авах гэрээ 102, бэлэглэх гэрээ 46, өв залгамжлалаар өмчлөгч өөрчлөх гэрээ 21 хийгдэж, 6 үрэгдүүлсэн гэрчилгээг шинээр олгож нийт 676 гэрчилгээ бичигдсэн байна. Улсын бүртгэлийн хэлтсийн мэдээгээр 2019 оны 1-р улиралд нийт үйлчилгээний хураамж 39 013.2 сая төгрөг, ҮХЭХӨЭ-ээ худалдсанаас оруулсан татварын орлого 38 547.8 сая төгрөг төвлөрсөн байна.

г. Стандарт хэмжил зүйн хэлтэс

2019 оны 1 дүгээр улиралд 263 хэмжих хэрэгсэл баталгаажуулснаас механик 131, цахилгаан 55, эзэлхүүн 58, дулаан даралт 19 хэмжих хэрэгсэл байна. Үйлчилгээний гэрчилгээ 37 олгосон байна. Аймгийн хэмжээнд үйл ажиллагаа явуулж байгаа нийт 4 итгэмжлэгдсэн лабораториор иргэд, аж ахуйн нэгж стандартын салбар сангаар үйлчлүүлсэн байна.

д. ШҮҮХ, ШШГАлба, ШШАлба

Сум дундын 20-р шүүхийн мэдээгээр 1-р улирлын байдлаар 187 хэрэг шийдвэрлэсэнээс 53 нь эрүүгийн хэрэг, 128 нь иргэний хэрэг, 6 нь захиргааны хэрэг байна. Он гараад бүгд 62 хүн ял шийтгүүлж, 32 хүн хорих ял шийтгүүлсэн байна.

Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх албанд оны эхний үлдэгдэл 398 гүйцэтгэлийн материал байсан бөгөөд эхний 3 сарын байдлаар 145 материал нэмэгдэж, 20 материал хасагдсан

бүгд 520 гүйцэтгэлийн материалаар 4852.7 сая төгрөгийн өрийг барагдуулахаас 93 гүйцэтгэлийн материалаар 333.8 сая төгрөгийн өрийг бодитой барагдуулжээ.

ШША-ны криминалистик шинжээч нар бүгд 16 шинжилгээ хийж, 118 хэргийн газарт үзлэг хийхэд оролцсон байна. Шүүхийн шинжилгээний эмнэлэг нь эхний 3 сарын байдлаар хүний биед гэмтлийн зэрэг тогтоох шинжилгээ 134, цогцост шинжилгээ 40, эксгумацци хавтаст хэргийн материалаар хийсэн шинжилгээ 1, хүний биед хийсэн бусад үзлэг 20 байна.

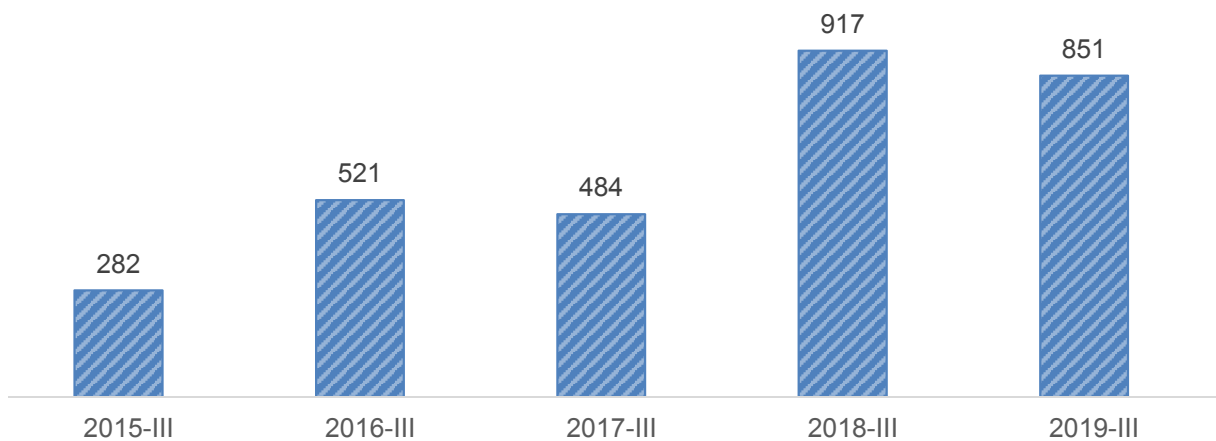
е. Түүвэр судалгаа

2019 оны 1-р улирлын байдлаар өрхийн нийгэм, эдийн засгийн судалгааг 102 өрхөөс, ажиллах хүчний судалгааг 160 өрхөөс авч, судалгаанд хамрагдсан өрхүүдэд урамшуулал болгон 990.0 мянган төгрөг олгосон байна.

1. ХҮН АМ, НИЙГМИЙН СТАТИСТИКИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ**1.1 Хүн ам****1.1.1 ШИЛЖИЖ ИРСЭН ИРГЭДИЙН ТОО, сумаар**

Сумын нэр	2016-III	2017-III	2018-III		2019-III	
			Бүгд	Эмэгтэй	Бүгд	Эмэгтэй
Дүн	521	484	917	472	851	418
Алтанбулаг	21	21	23	16	13	6
Ерөө	23	39	40	20	37	15
Зүүнбүрэн	17	17	26	9	19	8
Мандал	116	90	412	234	297	145
Орхон	9	10	8	3	13	6
Сант	12	11	29	13	25	12
Цагааннуур	22	13	21	9	38	21
Баянгол	20	29	55	28	55	25
Сайхан	44	55	46	17	127	59
Орхонтуул	23	16	22	14	36	20
Баруунбүрэн	21	14	11	5	29	16
Шаамар	14	36	19	8	33	18
Хүдэр	12	12	19	7	24	9
Сүхбаатар	114	96	153	75	64	39
Жавхлант	23	12	5	2	14	6
Түшиг	19	2	11	4	16	8
Хушаат	11	11	17	8	11	5

Эх үүсвэр: Улсын бүртгэлийн хэлтэс

Шилжин ирсэн иргэдийн тоо

1.2 ЭРҮҮЛ МЭНД**1.2.1 ТӨРӨЛТ**

Сумын нэр	Төрсөн эх				<u>2019 - III</u> <u>2018 - III</u>
	2016 - III	2017- III	2018 - III	2019 - III	
ДҮН	470	392	426	440	103.3
Алтанбулаг		1	1		
Ерөө	13	4	10	11	110.0
Зүүнбүрэн	1		3	1	33.3
Мандал	161	136	157	151	96.2
Орхон					
Сант					
Цагааннуур	1	6	5	2	40.0
Баянгол		2	1		
Сайхан	35	19	15	23	153.3
Орхонтуул	5	1	4		
Баруунбүрэн	2		1	1	100.0
Шаамар	1	1	2		
Хүдэр		1	1		
Сүхбаатар	240	218	220	246	111.8
Жавхлант		1			
Түшиг	8	2	5	5	100.0
Хушаат	3		1		

Эх үүсвэр: Аймгийн Эрүүл мэндийн газар

1.2.2 АМЬД ТӨРСӨН ХҮҮХДИЙН ТОО

Сумын нэр	амьд төрсөн хүүхэд								<u>2019 - III</u> <u>2018 - III</u>
	2016 - III		2017 - III		2018 - III		2019 - III		
	Бүгд	эмэгтэй	Бүгд	эмэгтэй	Бүгд	эмэгтэй	Бүгд	эмэгтэй	
Бүгд	471	211	392	237	426	197	443	214	104.0
Алтанбулаг			1	1	1				
Ерөө	13	7	4	3	10	6	12	4	120.0
Зүүнбүрэн	1				3		1		33.3
Мандал	163	71	137	86	157	78	152	77	96.8
Орхон									
Сант									
Цагааннуур	1		5	3	5	3	2	1	40.0
Баянгол			2	1	1				
Сайхан	35	19	19	12	15	6	24	12	160.0
Орхонтуул	5	3	1	1	4				
Баруунбүрэн	2	1			1	1	1		100.0
Шаамар	1		1		2				
Хүдэр			1	1	1				
Сүхбаатар	239	106	218	128	220	99	246	117	111.8
Жавхлант			1	1					
Түшиг	8	4	2		5	4	5	3	100.0
Хушаат	3				1				

Эх үүсвэр: Аймгийн Эрүүл мэндийн газар

1.2.3 НЯЛХСЫН ЭНДЭГДЭЛ

Сумын нэр	0-1 насны хүртэлх хүүхэд			
	2016 - III	2017 - III	2018 - III	2019 - III
Дүн	17	2	6	2
Алтанбулаг				
Ерөө	1			
Зүүнбүрэн			1	
Мандал	3			
Орхон				
Сант				
Цагааннуур	1	1		
Баянгол				
Сайхан	1		1	
Орхонтуул				
Баруунбүрэн	1			
Шаамар	1			
Хүдэр				
Сүхбаатар	9	1	4	2
Жавхлант				
Түшиг				
Хушаат				

Эх үүсвэр: Аймгийн Эрүүл мэндийн газар

Сумын нэр	1-5 насны хүүхэд			
	2016 - III	2017 - III	2018 - III	2019 - III
Дүн	3	2	1	1
Алтанбулаг				
Ерөө		1		
Зүүнбүрэн				
Мандал		1		
Орхон				
Сант	1			
Цагааннуур				
Баянгол				
Сайхан				1
Орхонтуул				
Баруунбүрэн				
Шаамар				
Хүдэр				
Сүхбаатар	2		1	
Жавхлант				
Түшиг				
Хушаат				

Эх үүсвэр: Аймгийн Эрүүл мэндийн газар

1.2.4 НАС БАРАЛТ

Сумын нэр	нас баралт								2019 - III 2018 - III
	2016 - III		2017 - III		2018 - III		2019 - III		
	Бүгд	эмэгтэй	Бүгд	эмэгтэй	Бүгд	эмэгтэй	Бүгд	эмэгтэй	
Бүгд	146	63	125	48	134	47	118	36	88.1
Алтанбулаг	5	4	5	2	5	3	9	1	180.0
Ерөө	10	3	10	2	13	4	6	2	46.2
Зүүнбүрэн	5	2	2	1	1		5	1	5.0*
Мандал	34	13	36	13	44	17	28	11	63.6
Орхон	2	2	3	2	2		1		50.0
Сант	2	1	2	1			2		
Цагааннуур	4	1	5	1	5	3	2	1	40.0
Баянгол	9	3	3	2	3	1	5		166.7
Сайхан	13	7	11	3	15	5	8	2	53.3
Орхонтуул	6	3	3	3	2		7	3	3.5*
Баруунбүрэн	5	1	4	3	2	2	5	4	2.5*
Шаамар	5	2	4	2	4	2	4	1	100.0
Хүдэр	4	1	1		1		2		2.0*
Сүхбаатар	36	15	33	12	32	9	30	9	93.8
Жавхланта	1		1		1		1		100.0
Түшиг	2	2			4	1			
Хушаат	3	3	2	1			3	1	

Эх үүсвэр: Аймгийн Эрүүл мэндийн газар

1.2.5 НАС БАРАЛТ, насны бүлгээр

Үзүүлэлт	2016 -III	2017 - III	2018 - III	2019 - III	2019 – III 2018 – III
Бүгд	146	125	134	118	88.1
эмэгтэй	63	48	47	36	76.6
0 - 1	17	2	6	2	33.3
1 - 5	3	1	1	1	100.0
6 - 18	5	4		2	
19 - 54	43	35	42	35	83.3
54-с дээш	78	83	85	78	91.8

Эх үүсвэр: Аймгийн Эрүүл мэндийн газар

1.2.6 ХОРТ ХАВДРЫН ӨВЧЛӨЛИЙН НАС БАРАЛТ

Сумын нэр	Нас баралт								$\frac{2019 - III}{2018 - III}$
	2016 - III		2017 - III		2018 - III		2019 - III		
	Бүгд	эмэгтэй	Бүгд	эмэгтэй	Бүгд	эмэгтэй	Бүгд	эмэгтэй	
Бүгд	30	10	31	9	36	8	24	9	66.7
Алтанбулаг	3	1	2				2		
Ерөө	1				1		1		100.0
Зүүнбүрэн	1				1		2	1	2.0*
Мандал	7	4	10	2	11	4	10	5	90.9
Орхон									
Сант	1								
Цагааннуур			1		1				
Баянгол	2	1					1		
Сайхан	2		5	2	6	1	1		16.7
Орхонтуул	3	1					1	1	
Баруунбүрэн	3	1	1				1	1	
Шаамар	2	1	2	1	2		1		50.0
Хүдэр	1		1		1				
Сүхбаатар	2	1	9	4	12	3	3	1	25.0
Жавхлант	1						1		
Түшиг					1				
Хушаат	1								

Эх үүсвэр: Аймгийн Эрүүл мэндийн газар

1.2.7 ХОРТ ХАВДРЫН ӨВЧНӨӨР ӨВЧЛӨГСӨД

Сумын нэр	Хорт хавдрын өвчин								$\frac{2019 - III}{2018 - III}$
	2016 - III		2017 - III		2018 - III		2019 - III		
	Бүгд	эмэгтэй	Бүгд	эмэгтэй	Бүгд	эмэгтэй	Бүгд	эмэгтэй	
Бүгд	33	19	31	18	37	23	76	35	2.0*
Алтанбулаг	3	3			5	4	4	3	80.0
Ерөө	1				2	2	4	2	2.0*
Зүүнбүрэн	1	1			2		3	1	150.0
Мандал	3	2	5	3	6	4	13	6	2.1*
Орхон	1						3	1	
Сант	1						1		
Цагааннуур	3	1	4	2	1		2	1	2.0*
Баянгол	4	2			2	1	3		150.0
Сайхан	2	1	6	4	5	2	8	6	160.0
Орхонтуул	2	2			1	1			
Баруунбүрэн	2	1	1	1	1	1	1	1	100.0
Шаамар	1	1			3	2	3	2	100.0
Хүдэр	1		3	1					
Сүхбаатар	3	1	9	5	8	5	25	7	3.1*
Жавхлант	2	2					2	1	
Түшиг	2	1	3	2	1	1	2	2	2.0*
Хушаат	1	1					2	2	

Эх үүсвэр: Аймгийн Эрүүл мэндийн газар

1.2.8 ХАЛДВАРТ ӨВЧНӨӨР ӨВЧЛӨГСӨД

Сумын нэр	Бүх халдварт өвчин				<u>2019 - III</u> 2018 - III
	2016 - III	2017 - III	2018 - III	2019 - III	
ДҮН	1 054	162	285	175	61.4
Алтанбулаг	30	4	20	9	45.0
Ерөө	78	2	10	5	50.0
Зүүнбүрэн	19	16	5	3	60.0
Мандал	398	14	37	31	83.8
Орхон	5		9		
Сант	10	1			
Цагааннуур	50	7	13	8	61.5
Баянгол	18		28	6	21.4
Сайхан	51	12	29	7	24.1
Орхонтуул	3	2	3	4	133.3
Баруунбүрэн	19		2	2	100.0
Шаамар	30	18	7	6	85.7
Хүдэр	33		2		
Сүхбаатар	278	80	101	89	88.1
Жавхлант	12		4	1	25.0
Түшиг	5	5	14	2	14.3
Хушаат	15	1	1	2	2.0*

Эх үүсвэр: Аймгийн Эрүүл мэндийн газар

Сумын нэр	Бэлгийн замын өвчин				<u>2019 - III</u> 2018 - III
	2016 - III	2017 - III	2018 - III	2019 - III	
ДҮН	119	85	206	105	51.0
Алтанбулаг	5	4	15	2	13.3
Ерөө	2	1	4	2	50.0
Зүүнбүрэн	3	4	5	2	40.0
Мандал	18	5	21	16	76.2
Орхон			9		
Сант		1			
Цагааннуур	5	4	12	7	58.3
Баянгол			22	2	9.1
Сайхан	4	5	27		
Орхонтуул	2		2	2	100.0
Баруунбүрэн	8			1	
Шаамар		7	6	6	100.0
Хүдэр	3		1		
Сүхбаатар	63	50	70	62	88.6
Жавхлант	1		1	1	100.0
Түшиг	2	4	11	1	9.1
Хушаат	3			1	

Эх үүсвэр: Аймгийн Эрүүл мэндийн газар

Сумын нэр	Гипатит				<u>2019 - III</u> 2018 - III
	2016 - III	2017 - III	2018 - III	2019 - III	
ДҮН	2	0	2	0	0.0
Алтанбулаг			1		
Ерөө					
Зүүнбүрэн					
Мандал	2				
Орхон					
Сант					
Цагааннуур					
Баянгол					
Сайхан					
Орхонтуул					
Баруунбүрэн					
Шаамар					
Хүдэр					
Сүхбаатар					
Жавхлант					
Түшиг					
Хушаат			1		

Эх үүсвэр: Аймгийн Эрүүл мэндийн газар

Сумын нэр	Сүрьеэ				<u>2019 - III</u> 2018 - III
	2016 - III	2017 - III	2018 - III	2019 - III	
ДҮН	51	40	58	42	72.4
Алтанбулаг	5		3	5	166.7
Ерөө	2	1	6	3	50.0
Зүүнбүрэн	1			1	
Мандал	12	9	12	11	91.7
Орхон	2				
Сант	1				
Цагааннуур	3	3	1	1	100.0
Баянгол	5		6	4	66.7
Сайхан	4	4	2	3	150.0
Орхонтуул	1	2	1	2	2.0*
Баруунбүрэн			2	1	50.0
Шаамар	2		1		
Хүдэр	1		1		
Сүхбаатар	12	19	17	9	52.9
Жавхлант			3		
Түшиг		1	3	1	33.3
Хушаат		1		1	

Эх үүсвэр: Аймгийн Эрүүл мэндийн газар

1.2.9 ТӨРСӨН ЭХ, боловсролоор

Үзүүлэлт	2016 - III	2017 - III	2018 - III	2019 - III	<u>2019-III</u> <u>2018-III</u>
Бүгд	470	392	426	440	103.3
Дээд боловсрол	81	97	104	101	97.1
Мэргэжлийн болон техникийн боловсрол	21	18	18	22	122.2
Дунд боловсрол	330	250	284	291	102.5
Бага боловсрол	29	23	18	18	100.0
Боловсролгүй	9	4	2	8	4.0*

Эх үүсвэр: Аймгийн Эрүүл мэндийн газар

1.2.10 ТӨРСӨН ЭХ, насны бүлгээр

Үзүүлэлт	2016 - III	2017 - III	2018 - III	2019 - III	<u>2019-III</u> <u>2018-III</u>
Бүгд	470	392	426	440	103.3
20 хүртэлх	31	26	18	25	138.9
20 - 24	133	114	111	95	85.6
25 - 29	151	99	127	141	111.0
30 - 34	80	82	90	114	126.7
35 - 39	61	56	68	59	86.8
40 - 44	14	15	12	6	50.0
45 - 49					

Эх үүсвэр: Аймгийн Эрүүл мэндийн газар

1.2.11 ШИНЭЭР ХЯНАЛТАД ОРСОН ЖИРЭМСЭН ЭХИЙН ТОО

Сумын нэр	Шинээр хяналтанд орсон жирэмсэн эхийн тоо	Үүнээс эхний 3 сартайдаа хяналтанд орсон жирэмсэн эхийн тоо
Дүн	631	528
Алтанбулаг	23	22
Ерөө	46	36
Зүүнбүрэн	16	13
Мандал	191	161
Орхон	15	15
Сант	6	6
Цагааннуур	31	25
Баянгол	21	15
Сайхан	37	31
Орхонтуул	13	13
Баруунбүрэн	10	10
Шаамар	30	23
Хүдэр	14	14
Сүхбаатар	143	113
Жавхлант	14	14
Түшиг	10	9
Хушаат	11	8

Эх үүсвэр: Аймгийн Эрүүл мэндийн газар

1.3. ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ**1.3.1 БҮРТГЭЛТЭЙ АЖИЛГҮЙЧҮҮД**, боловсролоор, 1-р улирлын байдлаар

Үзүүлэлт	2016 - III	2017 - III	2018 - III	2019 - III	$\frac{2019 - III}{2018 - III}$
Бүгд	965	889	911	760	83.4
Эмэгтэй	477	437	479	349	72.9
Дээд	243	285	313	174	55.6
Тусгай дунд	76	58	74	38	51.4
Ерөнхий боловсролтой	507	413	382	385	100.8
Мэргэжилтэй ажилчид	134	127	137	156	113.9
Боловсролгүй	5	6	5	7	140.0

Эх үүсвэр: Аймгийн Хөдөлмөр, халамж үйлчилгээний газар

1.3.2 БҮРТГЭЛТЭЙ АЖИЛГҮЙЧҮҮДИЙН ТОО сумдаар, 1-р улирлын байдлаар

Сумын нэр	Сарын эхний ажилгүйчүүд	Тухайн сард хасагдсан		Нэмэгдсэн	Сарын эцэс
		Ажилд зуучлагдсан	Идэвхгүйн улмаас хасагдсан		
ДҮН	753	47	157	211	760
Алтанбулаг	49	1	12	2	38
Ерөө	25	4	6	51	66
Зүүнбүрэн	18		13		5
Мандал	111	2	23	28	114
Орхон	7	2		2	7
Сант	22	1	9	1	13
Цагааннуур	45	4	11	8	38
Баянгол	86	12	14	21	81
Сайхан	39	10		18	47
Орхонтуул	36	2	11	3	26
Баруунбүрэн					0
Шаамар	53		1	4	56
Хүдэр	22		10	3	15
Сүхбаатар	180		47	46	179
Жавхлант	3	4		4	3
Түшиг	51	4		19	66
Хушаат	6	1		1	6

Эх үүсвэр: Аймгийн Хөдөлмөр, халамж үйлчилгээний газар

1.3.3 ШИНЭ АЖЛЫН БАЙР

	Бүгд	ХАА, ан агнуур, ОАА, загас агнуур	Уул уурхай, олборлох үйлдвэр	Боловсруулах үйлдвэр	Цахилгаан, дулаан, усан хангамж	Барилга	Худалдаа, гэр ахуйн засвар, үйлчилгээ	Зочид буудал, зоогийн газар	Тээвэр, холбоо	Санхүүгийн үйл ажиллагаа	мэргэжлийн, шинжлэх ухаан болон техникийн үйл ажиллагаа	Захиргааны болон дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагаа	Төрийн удирдлага, батлан хамгаалах үйл ажиллагаа	Боловсрол	Эрүүл мэнд, нийгмийн халамж	урлаг, үзвэр, үйлчилгээний бусад үйл ажиллагаа
ДҮН	72	8	15	5			14	7	1	1		1	11	6	2	1
Алтанбулаг	3												2		1	
Ерөө	9	1	3										3	1		1
Зүүнбүрэн																
Мандал	15	2					11					1	1			
Орхон																
Сант	6	2											2	2		
Цагааннуур	1						1									
Баянгол	1		1													
Сайхан	8							5		1				2		
Орхонтуул																
Баруунбүрэн																
Шаамар	5			2				2								1
Хүдэр	2			2												
Сүхбаатар																
Жавхлант	2															2
Түшиг	16	3	11						1							1
Хушаат	4			1			2							1		

Эх үүсвэр: Аймгийн Хөдөлмөр, халамж үйлчилгээний газар

1.4 НИЙГМИЙН ДААТГАЛ, ХАЛАМЖ**1.4.1 НИЙГМИЙН ХАЛАМЖИЙН САН, сая.төг**

Үйлчилгээний төрөл	Хүн	Мөнгөн дүн, сая.төг
Халамжийн тэтгэвэр	2 364	1 157.3
Нөхцөлт мөнгөн тэтгэмж	2 776	488.7
Онцгой тохиолдлын болон амжиргааг дэмжих мөнгөн тэтгэмж	17	20.4
Олон нийтийн оролцоонд түшиглэсэн халамжийн үйлчилгээ		
Жирэмсэн эхчүүдэд олгосон мөнгөн тэтгэмж	1 306	102.6
Ахмад дайчин, алдар цолтон ахмадуудад үзүүлсэн хөнгөлөлт, тусламж	63	22.6
Эхийн алдар одонтой эхчүүдэд олгосон тусламж	8 437	1 109.1
Ахмад настанд үзүүлсэн тусламж, хөнгөлөлт	1 997	91.7
Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний тусламж, хөнгөлөлт	237	41.1
Насны хишиг	4 464	351.1
Цалинтай ээж хөтөлбөр	5 352	731.8
Өрх толгойлсон эх, эцэг хөтөлбөр	219	59.3
Хүнс тэжээлийн дэмжлэг үзүүлэх үйлчилгээ	5 968	153.3
Нийт	33 200	4 329.0

Эх үүсвэр: Аймгийн Хөдөлмөр, халамж үйлчилгээний газар

1.4.2 НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН ОРЛОГО, АВЛАГА, сумаар, сая.төг

Сумдын нэр	НДШ-ийн орлого			НДШ-ийн авлага		
	төл	гүй	хувь	а/а нэгж	төсөв	бүгд
ДҮН	8 885.9	9 219.2	103.8	8 044.5	152.1	8 196.6
Алтанбулаг	132.7	154.7	116.6	16.9		16.9
Ерөө	961.3	949.3	98.8	113.2	1.9	115.1
Зүүнбүрэн	92.8	92.5	99.7	10.5	1.0	11.5
Мандал	2 330.1	2 737.4	117.5	289.6	39.6	329.2
Орхон	60.7	70.6	116.2	5.6	0.8	6.5
Сант	70.7	83.0	117.4	12.2	0.9	13.2
Цагааннуур	291.4	211.6	72.6		17.1	17.1
Баянгол	192.9	198.7	103.0	169.4		169.4
Сайхан	1 413.7	781.4	55.3	5 727.0	8.7	5 735.7
Орхонтуул	70.7	130.7	184.8	4.9	2.0	6.8
Баруунбүрэн	112.4	123.6	110.0	67.8	3.7	71.5
Шаамар	152.0	188.1	123.8	1.3	1.8	3.0
Хүдэр	105.0	114.7	109.2	25.9	7.1	33.0
Сүхбаатар	2 639.8	3 118.2	118.1	1 318.1	56.6	1 374.7
Жавхланта	80.6	84.4	104.7	12.9	1.3	14.2
Түшиг	83.3	85.7	102.9	251.2	9.7	260.9
Хушаат	96.0	94.6	98.6	18.0		18.0

Эх үүсвэр: Аймгийн Эрүүл мэнд, нийгмийн даатгалын хэлтэс

1.5 ХҮҮХЭД, ГЭР БҮЛ**1.5.1 ХҮҮХДИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА**

Үзүүлэлт	2019-III
Хүүхэд хамгааллын чиглэлээр	
Хүүхэд хамгааллын үйлчилгээнд хамрагдсан хүүхэд	17
Хүүхэд хамгааллын үйлчилгээ авахаар хандсан хохирогч хүүхэд	2
Хүүхэд хамгааллын хамтарсан багийн үйлчилгээнд хамрагдсан хүүхдийн тоо	20
Хүүхэд хамгааллын чиглэлээр төрийн болон төрийн бус байгууллага, иргэдэд үзүүлсэн сургалт	1
Хамрагдсан иргэдийн тоо	68
Гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдаж буй насанд хүрээгүй хүмүүсийн эрхийг хамгаалан эрүүгийн байцаан шийтгэх ажиллагаанд оролцсон	
Гэмт хэргийн гэрч болсон хүүхдийн эрхийг хамгаалан ЭБША-нд оролцсон	1
Хүүхдийн тусламжийн утас - 108	28
Гэр бүлийн чиглэлээр	
Гэр бүлийн чиглэлээр төрийн болон төрийн бус байгууллага, иргэдэд үзүүлсэн сургалт	1
Хамрагдсан иргэдийн тоо	75
Сэтгэл зүйн зөвөлгөө үйлчилгээ үзүүлсэн иргэдийн тоо	3
Гэр бүлийн хүндэтгэлийн танхимаар үйлчлүүлсэн иргэдийн тоо	15
Хүүхдийн хөгжил, оролцооны чиглэлээр	
Хүүхдийн авъяас чадварыг хөгжүүлэх чиглэлээр төвлөрсөн арга хэмжээний тоо	3
Оролцсон хүүхдийн тоо	493
Медаль авсан нийт хүүхдийн тоо	20

Эх үүсвэр: Аймгийн Гэр бүл, хүүхэд залуучуудын хөгжлийн газар

1.6 ГЭМТ ХЭРЭГ**1.6.1 БҮРТГЭГДСЭН ГЭМТ ХЭРГИЙН ТОО**

Сумын нэр	Гэмт хэргийн тоо				2019 - III
	2016 - III	2017 - III	2018 - III	2019 - III	2018 - III
ДҮН	202	171	152	221	145.4
Алтанбулаг	14	15	10	23	230.0
Ерөө	12	12	10	14	140.0
Зүүнбүрэн	2		5	3	60.0
Мандал	64	53	34	70	205.9
Орхон	4	6	3	4	133.3
Сант	8	4	1		0.0
Цагааннуур	5	4	9	4	44.4
Баянгол	13	10	7	14	200.0
Сайхан	20	12	12	18	150.0
Орхонтуул	7	5	3	5	166.7
Баруунбүрэн	2	2	4	9	3.0*
Шаамар	5	4	6	3	50.0
Хүдэр	5	9	5	12	240.0
Сүхбаатар	28	31	37	39	105.4
Жавхлант	5		5		0.0
Түшиг	4	2	1	1	100.0
Хушаат	3	2		2	200.0
Бусад аймаг	1				

Эх үүсвэр: Аймгийн Цагдаагийн газар

1.6.2 БҮРТГЭГДСЭН ЗАХИРГААНЫ ЗӨРЧИЛ

Сумын нэр	Согтуугаар үйлдэгдсэн гэмт хэрэг	Бүртгэгдсэн захиргааны зөрчил бүгд	торгуульсан		Т/Х жолоодох эрх хассан
			иргэн	ААНБ	
ДҮН	32	7 006	223	0	190
Алтанбулаг	2	192	5		11
Ерөө	1	63	9		9
Зүүнбүрэн		8	3		1
Мандал	19	1 192	106		61
Орхон		6	1		2
Сант		5	2		2
Цагааннуур		72	5		3
Баянгол	1	2 682	9		14
Сайхан	2	724	12		23
Орхонтуул		1			1
Баруунбүрэн		34	2		2
Шаамар		545	8		2
Хүдэр		16	2		
Сүхбаатар	7	1 365	54		57
Жавхлант		5	3		2
Түшиг		9	2		
Хушаат		10			
Бусад аймаг		77			

Эх үүсвэр: Аймгийн Цагдаагийн газар

1.6.3 БҮРТГЭГДСЭН ГЭМТ ХЭРЭГ, төрлөөр, сумдаар

Сумын нэр	Хүний амь бие эрүүл мэндийн эсрэг г/х	Байгаль хамгаалах журмын эсрэг г/х	Өмчлөх эрхийн эсрэг г/х	малын хулгай	Тээврийн хэрэгслийн хөдний аюулгүй байдлын эсрэг г/х	Бусад
Алтанбулаг	7	8	1	3		5
Ерөө	1			12		1
Зүүнбүрэн	1			1		1
Мандал	30	25	1	11	1	3
Орхон	2	1			1	
Сант						
Цагааннуур	4					
Баянгол	4	2	2	1	5	2
Сайхан	5	10	5		2	1
Орхонтуул	1	3	1			1
Баруунбүрэн	5				4	
Шаамар	2					1
Хүдэр		9	2	3		
Сүхбаатар	23	12			1	3
Жавхлант						
Түшиг				1		
Хушаат	1	1				
Бусад аймаг						

Эх үүсвэр: Аймгийн Цагдаагийн газар

1.7 ХИЛЭЭР ОРСОН, ГАРСАН ИРГЭД**1.7.1 ХИЛИЙН БООМТООР НЭВТЭРСЭН ЗОРЧИГЧ, ТЭЭВРИЙН ХЭРЭГСЭЛ**

Үзүүлэлт	Орсон		Гарсан		Бүгд		2019-III 2018-III
	2018-III	2019-III	2018-III	2019-III	2018-III	2019-III	
Суудлын вагон	398	396	491	388	889	784	88.2
Ачааны вагон	22 113	23 317	22 505	23 989	44 618	47 306	106.0
Зүтгүүрийн вагон	574	625	631	637	1 205	1 262	104.7
Суудлын автомашин	17 379	17 391	17 827	17 442	35 206	34 833	98.9
Ачааны автомашин	7 017	6 792	7 117	6 655	14 134	13 447	95.1
Нисэх онгоц							
Зорчигч монгол	59 498	62 435	60 545	63 706	120 043	126 141	105.1
гадаад	12 329	12 775	11 898	12 207	24 227	24 982	103.1
Ачаа тээш /мян.тн /	1 220	1 338	194	156	1 414	1 495	105.7

Эх үүсвэр: Сэлэнгэ аймаг дахь Гаалийн газар

2. МАКРО ЭДИЙН ЗАСГИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ**2.1 МӨНГӨ, ЗЭЭЛ****2.1.1 АРИЛЖААНЫ БАНКУУДЫН МЭДЭЭ, 1-р улирлын байдлаар, сая төг**

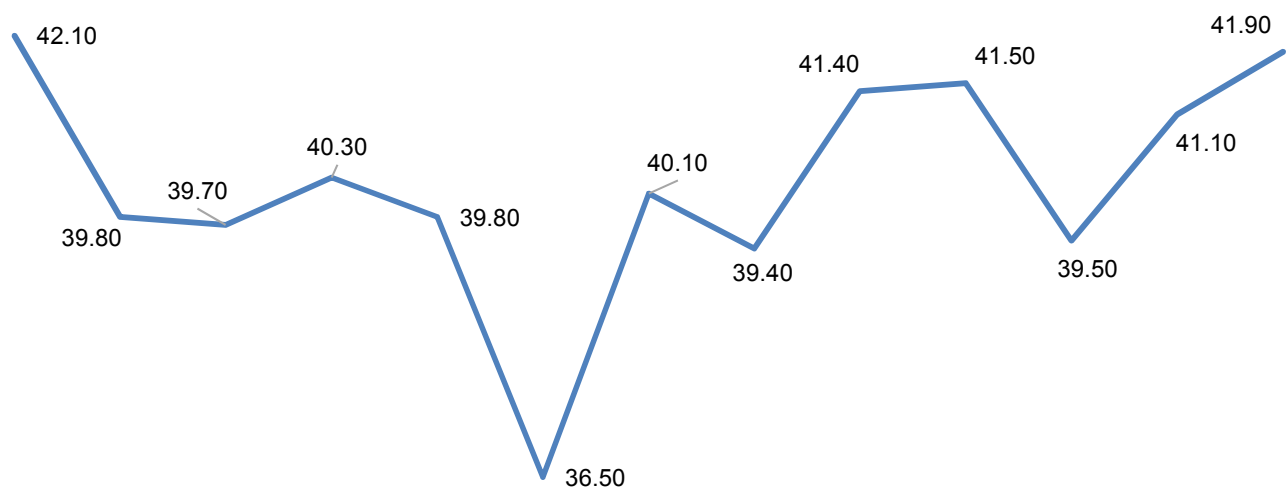
Банкууд	Цэвэр		Зээлийн өрийн үлдэгдэл	Чанаргүй зээл	Иргэдийн мөнгөн хадгаламж	Харилцахын үлдэгдэл
	Орлого	Зарлага				
ДҮН	41 549.7	42 787.3	319 462.2	7 722.6	95 983.1	31 291.1
Хаан банк СБ	8 467.3	8 603.5	94 967.4	1 583.0	27 903.7	10 069.8
Хаан банк ЗХ	3 404.7	4 385.6	44 937.1	692.3	11 626.4	10 079.1
ХХБанк ЗХ	1 434.6	1 406.3	12 436.1	33.0	4 661.9	1 516.1
ХХБанк Хөтөл	3 314.4	3 435.2	10 403.0	323.6	2 786.6	719.4
Төрийн банк СБ	15 315.6	15 286.2	66 554.4	629.3	20 375.1	5 658.7
Төрийн банк ЗХ	5 285.9	5 342.7	22 681.0	10.1	6 529.6	877.0
Хас банк СБ	1 257.6	1 070.4	19 763.5	442.7	7 736.7	456.5
Хас банк ЗХ	426.4	466.7	18 029.2	279.8	5 951.9	429.1
Хас банк Хөтөл	677.8	703.8	7 072.8	263.3	2 184.9	133.8
Голомт банк	1 950.8	2 027.9	22 325.3	3 330.2	5 303.3	1 300.3
Капитал банк	14.6	59.0	292.4	135.3	923.0	51.3

Эх үүсвэр: Дархан-Уул аймаг Монгол банк

2.1.2 АРИЛЖААНЫ БАНКНЫ ВАЛЮТЫН ХАНШ, 4-р сарын 9-ны байдлаар

Валютын нэр	авах	зарах
Рубль	39.80	41.90
Доллар	2 628.00	2 636.00
Евро	2 937.00	2 995.00
Юань	390.50	392.70
Иен	23.45	23.92
Английн фунт	3 405.00	3 481.00
Вон	2.20	2.33
Швейцар франк	2 589.00	2 654.00

Эх үүсвэр: Хаан банк

Рублийн ханш /зарах.төг/

2018-III 2018-IV 2018-V 2018-VI 2018-VII 2018-VIII 2018-IX 2018-X 2018-XI 2018-XII 2019-I 2019-II 2019-III

2.2 АЙМГИЙН НЭГДСЭН ТӨСӨВ, ТАТВАР**2.2.1 АЙМГИЙН ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ, сая.төг**

Үзүүлэлтүүд	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Хувь
1. Орон нутгийн төсвийн нийт орлого	21 729.2	21 061.7	96.9
Орон нутгийн төсвийн орлого	5 341.9	4 798.5	89.8
Үүнээс: Аймгийн төсвийн орлого	4 067.7	3 722.3	91.5
Сумдын төсвийн орлого	1 274.2	1 076.2	84.5
Улсын төсвөөс олгох санхүүгийн дэмжлэг	4 183.1	4 183.1	100.0
Улсын төсвөөс олгох тусгай зориулалтын шилжүүлэг	11 436.0	11 436.0	100.0
Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас олгох шилжүүлэг	767.6	644.1	83.9
Урьд оны үлдэгдэл /Орон нутгийн орлого/	0.6	0.0	-
Урьд оны үлдэгдэл /Орон нутгийн хөгжлийн сан/	0.0	0.0	-
2. Орон нутгийн төсвийн нийт зарлага	19 618.0	16 054.0	81.8
Орон нутгийн төсвийн нийт зарлага	19 618.0	16 054.0	81.8
Үүнээс: Сумдын орон нутгийн байгууллагуудын зарлага	16 954.5	14 595.7	86.1
Сумдын орон нутгийн хөгжлийн сан	0.0	0.0	-
Аймгийн шууд харьцдаг байгууллагуудын зарлага:	2 663.5	1 458.3	54.8
Аймгийн төсвийн хөрөнгө оруулалт	166.4	0.0	-
Аймгийн замын сангийн хөрөнгө оруулалт	0.0	0.0	-
Аймгийн орон нутгийн хөгжлийн сан	732.2	608.7	-
Халамжийн сан	69.8	21.6	31.0
Шууд харьцдаг төсвийн байгууллагуудын зарлага	1 546.2	704.7	45.6
Аймгийн Засаг даргын нөөц хөрөнгө	148.9	123.3	82.8
Сумдын тусгай зориулалтын шилжүүлгийн байгууллагуудын зарлага	13 336.6	11 781.2	88.3
Аймгийн тусгай зориулалтын шилжүүлгийн байгууллагуудын зарлага	224.2	212.2	94.7
3. Аймгаас олгосон санхүүгийн дэмжлэг, орлогын шилжүүлэг	15 654.5	15 654.5	100.0
Сумдад олгосон санхүүгийн дэмжлэг	4 183.1	4 183.1	100.0
Сумдад олгосон орон нутгийн хөгжлийн сангийн орлогын шилжүүлэг:	35.3	35.3	100.0
Хот тохижуулахын урсгал зардалд	35.3	35.3	100.0
Мал эмнэлгийн үйлчилгээний зардалд	0.0	0.0	-
Хөрөнгө оруулалтын зардалд	0.0	0.0	-
Аймагт олгосон орон нутгийн хөгжлийн сангийн орлогын шилжүүлэг:	732.2	608.7	-
Хөрөнгө оруулалтын зардалд	0.0	0.0	-
Мал эмнэлгийн үйлчилгээний хяналтын зардалд	0.0	0.0	-
Сумдад олгосон тусгай зориулалтын шилжүүлэг	11 232.9	11 232.9	100.0
Аймагт олгосон тусгай зориулалтын шилжүүлэг	203.1	203.1	100.0
Тусгай зориулалтын шилжүүлэг /салбараар/	11 436.0	11 436.0	100.0
- Ерөнхий боловсролын сургууль	6 099.4	6 099.4	100.0
- Хүүхдийн цэцэрлэг	3 336.5	3 336.5	100.0
- Эрүүл мэндийн байгууллага	1 765.7	1 765.7	100.0
- Газрын кадастрын байгууллага	116.6	116.6	100.0
- Хүүхдийн байгууллага	118.0	118.0	100.0
Сумдын сум хөгжүүлэх сан	0.0	0.0	-

Эх үүсвэр: Аймгийн Санхүү, төрийн сангийн хэлтэс

2.2.2 ОРОН НУТГИЙН ТӨСВИЙН ОРЛОГО, ЗАРЛАГЫН МЭДЭЭ сумдаар, 1-р улирлын байдлаар сая. төг

Сумын нэрс	ОРЛОГО /сая.төг/			ОРОН НУТГИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ЗАРЛАГА /сая.төг/		
	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Хувь	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Хувь
Алтанбулаг	125.8	101.4	80.6	157.9	110.5	70.0
Баруунбүрэн	24.6	12.4	50.2	205.7	134.7	65.5
Баянгол	34.7	51.0	147.3	201.0	153.5	76.4
Ерөө	174.5	122.3	70.1	406.5	216.0	53.1
Жавхлант	16.0	3.8	23.7	114.8	104.8	91.3
Зүүнбүрэн	5.6	3.2	56.2	128.2	120.3	93.8
Мандал	357.6	280.8	78.5	669.0	581.4	86.9
Орхон	11.2	5.2	46.3	112.4	92.0	81.8
Орхонтуул	10.5	6.2	59.1	135.3	115.0	85.0
Сайхан	92.3	66.9	72.5	357.4	287.7	80.5
Сант	7.6	4.2	55.8	107.3	96.6	90.0
Сүхбаатар	416.3	303.9	73.0	218.8	130.1	59.5
Түшиг	33.8	10.4	30.8	113.5	91.1	80.3
Хүдэр	38.8	74.3	191.2	126.8	119.2	94.0
Хушаат	5.7	1.9	33.6	116.3	99.0	85.1
Цагааннуур	24.5	29.9	122.2	184.1	157.3	85.4
Шаамар	24.5	81.9	333.9	262.9	205.4	78.1
Сумдын дүн	1 403.9	1 159.6	82.6	3 617.9	2 814.6	77.8
Аймгийн төсөв	4 061.7	3 762.2	92.6	2 439.3	1 246.1	51.1
Дүн	5 465.7	4 921.8	90.0	6 057.2	4 060.6	67.0

Эх үүсвэр: Аймгийн Санхүү, төрийн сангийн хэлтэс

2.2.3 ОРОН НУТГИЙН ТӨСВИЙН БАЙГУУЛЛАГУУДЫН ӨГЛӨГ АВЛАГЫН МЭДЭЭ сая.төг

Сумын нэр	Авлага			Өглөг		
	Нийт	Орон нутаг	ТЗШ	Нийт	Орон нутаг	ТЗШ
Алтанбулаг	-	-	-	9.5	-	9.5
Баруунбүрэн	4.4	2.3	2.1	8.7	3.9	4.8
Баянгол	0.3	0.3	0.0	19.1	2.3	16.8
Ерөө	-	-	-	68.8	8.6	60.2
Жавхлант	0.7	-	0.7	35.6	1.2	34.4
Зүүнбүрэн	10.1	2.5	7.6	20.5	7.0	13.5
Мандал	-	-	-	41.6	-	41.6
Орхон	-	-	-	-	-	-
Орхонтуул	-	-	-	10.6	-	10.6
Сайхан	-	-	-	569.9	-	569.9
Сант	2.9	-	2.9	14.7	5.0	9.7
Сүхбаатар	-	-	-	25.1	-	25.1
Түшиг	-	-	-	-	-	-
Хүдэр	-	-	-	-	-	-
Хушаат	-	-	-	14.5	6.9	7.6
Цагааннуур	-	-	-	1.5	-	1.5
Шаамар	-	-	-	8.1	1.5	6.7
ДҮН	18.4	5.1	13.3	848.3	36.4	811.8
Аймгийн төсөв	-	-	-	22.5	21.3	1.1
ДҮН	18.4	5.1	13.3	870.7	57.8	812.9

Эх үүсвэр: Аймгийн Санхүү, төрийн сангийн хэлтэс

2.2.4 БҮРТГЭЛТЭЙ АЖ АХУЙН НЭГЖИЙН ТОО

Сумдын нэрс	ХК	ХХК	ББН	ЗБН	Хоршоо	ХЗХоршоо	ОНӨҮГ	Салбар	Нийт татвар төлөгч
ДҮН	15	2 033	254	337	169	3	16	353	3 180
Алтанбулаг		86	15	5	6			6	118
Ерөө		124	11	181	14		2	42	374
Зүүнбүрэн		41	9	2	7		1	9	69
Мандал	2	444	39	57	25	2	2	48	619
Орхон	1	31	23	2	8			14	79
Сант	1	21	11	2	9			9	53
Цагааннуур		66	7		10			5	88
Баянгол	1	90	27	27	16		1	21	183
Сайхан		201	8	4	9			45	267
Орхонтуул	3	25	15	7	12		1	22	85
Баруунбүрэн		34	8		4			13	59
Шаамар	1	48	19	2	14	1		13	98
Хүдэр		91	13	16	4		2	22	148
Сүхбаатар	5	595	42	29	16		7	68	762
Жавхлант	1	52	1	2	5			9	70
Түшиг		39	1		4			4	48
Хушаат		45	5	1	6			3	60

Эх үүсвэр: Аймгийн Татварын хэлтэс

2.2.5 ТАТВАР ТӨЛӨГЧИЙН БҮРТГЭЛИЙН ХӨДӨЛГӨӨН

Хариуцлагын хэлбэр	Улирлын эхэнд	нэмэгдсэн	хасагдсан	Улирлын эцэст
ДҮН		3 728	57	3 782
ХХК		2 007	26	2 033
ХК		15		15
ББН		251	3	254
ЗБН		328	9	337
Хоршоо		169	1	169
Хад. зээлийн хоршоо		3		3
ОНӨҮГ. ТӨҮГ		16		16
Салбар		352	1	353
Төсөвт байгууллага		237	1	238
Төрийн бус байгууллага		248	15	263
Шашны байгууллага		28		28
Сан		38		36
Олон нийтийн байгууллага		36	1	37

Эх үүсвэр: Аймгийн Татварын газар

2.2.6 ТАТВАРЫН ОРЛОГЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ сая.төг

Сумдын нэрс	Аймаг орон нутгийн			Төвлөрсөн төсвийн орлого			Нийт дүн		
	Төлөв	Гүй	Хувь	Төлөв	Гүй	Хувь	Төлөв	Гүй	Хувь
Сүхбаатар	1 194.0	1 364.3	114.3	37.6	337.9	899.9	1 636.2	2 006.1	122.6
Алтанбулаг	54.6	34.6	63.3	3.7	4.6	123.2	184.1	139.3	75.6
Цагааннуур	79.2	58.9	74.4	6.1	29.8	487.4	109.8	118.6	108.1
Орхон	42.2	16.7	39.5	1.4	0.7	47.9	54.7	22.7	41.4
Шаамар	60.8	49.8	81.9	1.5	3.8	261.7	86.8	134.3	154.7
Баруунбүрэн	54.4	26.4	48.5	1.5	0.7	47.2	80.5	39.4	49.0
Сант	44.7	16.8	37.5	0.4	0.4	101.2	52.7	21.4	40.6
Орхонтуул	49.3	24.2	49.2	2.9	0.8	28.8	62.7	34.0	54.2
Ерөө	373.5	847.4	226.9	5.0	14.8	294.9	553.0	984.3	178.0
Зүүнбүрэн	47.8	23.0	48.1	2.1	24.3	1 163.5	55.5	50.5	90.9
Баянгол	130.2	68.9	52.9	32.3	344.6	1 067.9	197.1	464.5	235.7
Хушаат	39.2	14.2	36.1	2.2	4.2	187.0	47.2	22.1	46.9
Мандал	918.7	861.0	93.7	21.1	100.0	473.8	1 266.0	1 241.9	98.1
Жавхлант	42.0	19.4	46.3	1.5	3.3	230.0	59.4	26.5	44.7
Сайхан	829.5	260.4	31.4	14.3	29.6	207.2	931.1	356.9	38.3
Түшиг	51.1	20.2	39.5	2.1	0.9	41.7	87.0	35.5	40.8
Хүдэр	56.6	67.4	119.0	4.3	17.1	399.9	99.7	158.9	159.3
Дүн	4 067.7	3 773.5	92.8	140.0	917.7	655.5	5 563.6	5 857.0	105.3

Эх үүсвэр: Аймгийн Татварын газар

2.2.7 НАӨТ-ЫН СУГАЛААНЫ ХОНЖВОР

Нэгж азтаны урамшуулал /төгрөг/	Нийт азтан болсон төлбөрийн баримтын тоо	Нийт урамшуулал /сая.төг/
Дүн	20 756	1 011.7
30 000	18 672	560.2
100 000	1 895	189.5
1 000 000	172	172.0
5 000 000	16	80.0
10 000 000	1	10.0
50 000 000		

Эх үүсвэр: Аймгийн Татварын хэлтэс

2.3 ГАДААД ХУДАЛДАА**2.3.1 СЭЛЭНГЭ АЙМАГ ДАХЬ ГААЛИЙН ГАЗРААР ДАМЖСАН ГАДААД ХУДАЛДАА**

Бараа эргэлт	Импорт /мян. \$/		Экспорт /мян. \$/		Нийт эргэлт /мян. \$/		<u>2019-III</u> 2018-III
	2018-III	2019-III	2018-III	2019-III	2018-III	2019-III	
Сүхбаатар боомт	24 201	20 578		948	24 201	21 525	88.9
Алтанбулаг боомт	36 669	38 431	183	556	36 853	38 987	105.8
Алтанбулаг / Чөлөөт бүс /	103	375			103	375	
Дүн	60 974	59 383	183	1 504	61 157	60 887	99.6

Эх үүсвэр: Сэлэнгэ аймаг дахь Гаалийн газар

2.4 ҮНЭ**2.4.1 АЙМГИЙН ХЭРЭГЛЭЭНИЙ ҮНИЙН ИНДЕКС**

Сэлэнгэ аймгийн хэрэглээний үнийн индекс	<u>2019.III</u> 2018.III	<u>2019.III</u> 2018.XII	<u>2019.III</u> 2019.II
АЙМГИЙН ЕРӨНХИЙ ИНДЕКС	103.2	102.2	100.2
01. ХҮНСНИЙ БАРАА, СОГТУУРУУЛАХ БУС УНДАА	106.9	108.2	100.7
02. СОГТУУРУУЛАХ УНДАА, ТАМХИ, МАНСУУРУУЛАХ БОДИС	101.2	100.2	100.0
03. ХУВЦАС, БӨС БАРАА, ГУТАЛ	99.9	100.0	100.0
04. ОРОН СУУЦ, УС, ЦАХИЛГААН, ХИЙН БОЛОН БУСАД ТҮЛШ	102.3	100.7	100.0
05. ГЭР АХУЙН ТАВИЛГА, ГЭР АХУЙН БАРАА	102.4	100.5	100.4
06. ЭМ, ТАРИА, ЭМНЭЛГИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ	106.6	100.0	100.0
07. ТЭЭВЭР	102.3	96.2	100.0
08. ХОЛБООНЫ ХЭРЭГСЭЛ, ШУУДАНГИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ	99.4	99.4	99.4
09. АМРАЛТ, ЧӨЛӨӨТ ЦАГ, СОЁЛЫН БАРАА, ҮЙЛЧИЛГЭЭ	101.2	100.0	100.0
10. БОЛОВСРОЛЫН ҮЙЛЧИЛГЭЭ	100.0	100.0	100.0
11. ЗОЧИД БУУДАЛ, НИЙТИЙН ХООЛ, ДОТУУР БАЙРНЫ ҮЙЛЧИЛГЭЭ	100.0	100.0	100.0
12. БУСАД БАРАА, ҮЙЛЧИЛГЭЭ	102.1	100.0	100.0

2.4.2 ӨРГӨН ХЭРЭГЛЭЭНИЙ БАРАА, БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ ҮНЭ, мян.төг

Өргөн хэрэглээний барааны нэр төрөл	2018-III	2019-III	<u>2019 - III</u> 2018 - III
1.ХҮНСНИЙ БАРАА			
1 Талх, гурил, будаа			
Гурил /савласан, кг/	1 100	1 200	109.1
Талх /орон нутгийн, ш/	1 100	1 200	109.1
Нарийн боов /кг/	2 500	2 500	100.0
Будаа /кг/	2 400	2 400	100.0
Элсэн чихэр /кг/	2 200	2 200	100.0
2 МАХ МАХАН БҮТЭЭГДЭХҮҮН			
Хонины мах /кг/	6 000	7 300	121.7
Үхрийн мах /кг/	7 500	8 500	113.3
Адууны мах /кг/	5 500	6 800	123.6
Ямааны мах /кг/	5 000	6 200	124.0
Дотор мах, цувдай /цусгүй/	3 500	4 000	114.3
Хиам /чанасан, кг/	10 000	10 000	100.0
3 СҮҮ, СҮҮН БҮТЭЭГДЭХҮҮН, ӨНДӨГ			
Сүү /задгай, л/	1 500	1 500	100.0
Сүү / савласан, л/	2 600	2 600	100.0
Тараг /задгай, л/	1 800	1 800	100.0
Хорхой ааруул /задгай, чихэртэй, кг/	12 000	13 000	108.3
Айраг /л/	3 500	3 500	100.0
Хуурай сүү /кг, Орос, 25% тослогтой/	4 500	4 500	100.0
Өндөг /ш/	350	350	100.0
4 Бүх төрлийн өөх тос			
Ургамлын тос /л/	3 800	3 800	100.0
Өөхөн тос /кг/	1 500	2 000	133.3
Шар тос /кг/	15 000	13 000	86.7
Масло /задгай, кг/	4 500	4 500	100.0
5 ХҮНСНИЙ НОГОО			
Төмс /кг/	1 200	800	66.7
Лууван /кг/	1 200	1 000	83.3
Манжин /кг/	1 500	1 500	100.0
Байцаа /кг/	1 500	1 500	100.0
Сонгино /кг/	1 500	1 500	100.0
Өргөст хэмх /шилтэй, дарсан/	3 500	3 500	100.0
Алаг салат /шилтэй, Urbanek, 630гр/	2 300	3 000	130.4
2. ШАТАХУУН			
Бензин А - 80	1 590	1 645	103.5
Бензин А - 92	1 735	1 725	99.4
Дизелийн түлш	2 020	2 275	112.6

2.4.3 МАЛЫН ҮНЭ, МЯН.ТӨГ

Үзүүлэлт	Нас, Хүйс	Х/н	2018-III	2019-III
А. Малын үнэ				
1.Адуу				
Нас гүйцсэн	эр	толгой	720.0	-
	эм	толгой	650.0	-
Өсвөр насны	эр	толгой	500.0	900.0
	эм	толгой	500.0	-
2.Үхэр				
Нас гүйцсэн	эр	толгой	760.0	1800.0
	эм	толгой	740.0	1600.0
Өсвөр насны	эр	толгой	500.0	1000.0
	эм	толгой	450.0	1000.0
3.Хонь				
Нас гүйцсэн	эр	толгой	100.0	180.0
	эм	толгой	90.0	180.0
Төлөг	эр	толгой		150.0
	эм	толгой		150.0
4.Ямаа				
Нас гүйцсэн	эр	толгой	80.0	160.0
	эм	толгой	70.0	160.0

2.4.4 ХАА-н БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ ҮНЭ, төгрөг

Үзүүлэлт	Х/Н	2018-III	2019-III
1.Мах			
Тахианы	кг	6 500	-
Гахайны	кг	8 000	8 500
2.Хөөвөр, хялгас			
Адууны дэл	кг	5 000	4 000
Адууны сүүл	кг	5 000	4 000
3.Арьс шир			
Адууны шир	ш	10 000	5 000
Үхрийн шир			
1.80-2.3 метрийн хэмжээтэй шир	ш	15 000	5 000
2.3 метрээс дээш хэмжээтэй шир	ш	25 000	5 000
Хонины ноостой нэхий /өлөнтэй/	ш	2 000	500
4.Хөдөө аж ахуйн бусад бүтээгдэхүүн			
Өндөг, дотоодын	ш	280	350
Зөгийн бал, дотоодын	кг	20 000	20 000
5.Газар тариалангийн бусад бүтээгдэхүүний үнэ, дотоодын			
5.1.Хүнсний ногоо			
Сонгино	кг	2 300	2 000
Сармис	кг	30 000	30 000

Тайлбар: Үнийг Сүхбаатар хотын ханшаар авсан болно

3. ЭДИЙН ЗАСГИЙН СТАТИСТИКИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ

5.1 ХӨДӨӨ АЖ АХУЙ

5.1.1 ТӨЛЛӨЛТ, малын төрлөөр 1-р улирлын байдлаар

Малын төрлөөр	Төллөсөн эх, толгойгоор				Төллөлтийн хувь	
	2016 - III	2017 - III	2018 - III	2019 - III	2018 - III	2019 - III
Бүгд	218 085	149 756	173 060	202 210	23.9	27.8
Ингэ	7	7	23	18	13.1	11.3
Гүү	703	596	789	1 312	2.5	4.0
Үнээ	9 509	11 582	7 326	13 049	8.0	13.9
Эм хонь	120 520	85 060	97 328	109 755	27.7	31.5
Эм ямаа	87 346	52 511	67 594	78 076	27.1	30.9

5.1.2 МАЛ ТӨЛЛӨЛТ, сумдаар, 1-р улирлын байдлаар

Сумын нэр	Төллөсөн эх, толгойгоор				Төллөлтийн хувь	
	2016 - III	2017 - III	2018 - III	2019 - III	2018 - III	2019 - III
Дүн	218 085	149 756	173 060	202 210	23.9	27.8
Алтанбулаг	9 825	9 393	4 844	8 072	20.2	31.5
Ерөө	673	3 124	2 237	10 169	6.9	31.4
Зүүнбүрэн	6 883	1 129	7 225	20 597	20.0	58.1
Мандал	5 391	4 835	3 298	3 234	6.8	6.9
Орхон	14 218	10 171	2 000	15 333	4.0	32.1
Сант	11 514	7 359	9 258	4 193	22.5	9.8
Цагааннуур	19 517	2 617	9 596	28 297	12.3	35.6
Баянгол	16 655	13 962	4 621	16 174	7.0	23.4
Сайхан	7 944	5 694	18 090	11 572	40.2	25.8
Орхонтуул	53 545	32 516	40 168	4 286	46.7	4.9
Баруунбүрэн	32 457	36 674	38 420	35 958	50.9	49.6
Шаамар	2 182	1 767	516	635	5.0	5.9
Хүдэр	3 105	540	2 310	1 749	17.3	12.6
Сүхбаатар	2 020	2 448	1 241	1 007	12.4	9.2
Жавхлант	13 853	8 186	10 631	19 468	25.7	48.2
Түшиг	5 591	3 064	11 108	8 573	40.2	31.6
Хушаат	12 712	6 277	7 497	12 893	19.7	32.7

5.1.3 ТӨЛ БОЙЖИЛТ, малын төрлөөр

Малын төрлөөр	Төл бойжилт, толгойгоор				Бойжилтын хувь
	2016 - III	2017 - III	2018 - III	2019 - III	2019 - III
Бүгд	217 437	144 658	171 647	201 286	99.5
Ботго	7	7	23	18	100.0
Унага	693	589	755	1 308	99.7
Тугал	9 446	11 285	7 169	13 005	99.7
Хурга	120 234	82 523	96 689	109 364	99.6
Ишиг	87 057	50 254	67 011	77 591	99.3

5.1.4 ТӨЛ БОЙЖИЛТ, малын төрлөөр

Сумын нэр	Төл бойжилт, толгойгоор				Бойжилтын хувь
	2016 - III	2017 - III	2018 - III	2019 - III	2019 - III
Бүгд	217 437	144 658	171 647	201 286	99.5
Алтанбулаг	9 747	9 337	4 846	7 983	98.9
Ерөө	673	2 556	2 313	10 169	100.0
Зүүнбүрэн	6 790	867	7 198	20 571	99.9
Мандал	5 381	4 592	3 177	3 241	100.0
Орхон	14 130	10 041	1 838	15 248	99.4
Сант	11 514	7 291	9 258	4 183	99.8
Цагааннуур	19 424	2 463	9 596	28 286	99.9
Баянгол	16 651	13 866	4 537	16 169	100.0
Сайхан	7 929	5 636	18 029	11 558	99.9
Орхонтуул	53 477	32 212	39 907	4 286	100.0
Баруунбүрэн	32 381	35 852	37 730	35 270	98.1
Шаамар	2 107	1 728	509	626	98.6
Хүдэр	3 107	529	2 310	1 720	98.3
Сүхбаатар	2 017	2 476	1 241	1 007	100.0
Жавхлант	13 885	7 688	10 631	19 468	100.0
Түшиг	5 512	3 044	11 053	8 573	100.0
Хушаат	12 712	4 480	7 474	12 928	99.4

5.1.5 ХОРОГДСОН ТӨЛ, малын төрлөөр

Малын төрлөөр	Хорогдсон төл, толгойгоор				2019-III 2018-III
	2016 - III	2017 - III	2018 - III	2019 - III	
Бүгд	818	5 393	1 536	1 055	68.7
Ботго	-	-	-	-	-
Унага	10	7	34	4	11.8
Тугал	65	298	159	45	28.3
Хурга	343	2 622	661	449	67.9
Ишиг	400	2466	682	557	81.7

5.1.6 ХОРОГДСОН ТӨЛ, сумаар

Сумын нэр	Хорогдсон төл, толгойгоор				2019-III 2018-III
	2016 - III	2017 - III	2018 - III	2019 - III	
Бүгд	818	5 393	1 536	1 055	68.7
Алтанбулаг	78	56	9	89	9.8*
Ерөө	-	568	-	-	-
Зүүнбүрэн	104	262	59	26	44.1
Мандал	87	269	125	-	-
Орхон	88	130	162	85	52.5
Сант	-	68	-	10	-
Цагааннуур	93	154	-	25	-
Баянгол	4	96	84	5	6.0
Сайхан	15	58	61	14	23.0
Орхонтуул	88	304	261	-	-
Баруунбүрэн	79	822	690	688	99.7
Шаамар	75	39	7	9	128.6
Хүдэр	-	11	-	29	-
Сүхбаатар	28	49	-	-	-
Жавхлант	-	690	-	-	-
Түшиг	79	20	55	-	-
Хушаат	-	1 797	23	75	3.2*

тайлбар * - дахин их

5.1.7 ТОМ МАЛЫН ЗҮЙ БУС ХОРОГДОЛ, сумаар 1-р улирлын байдлаар

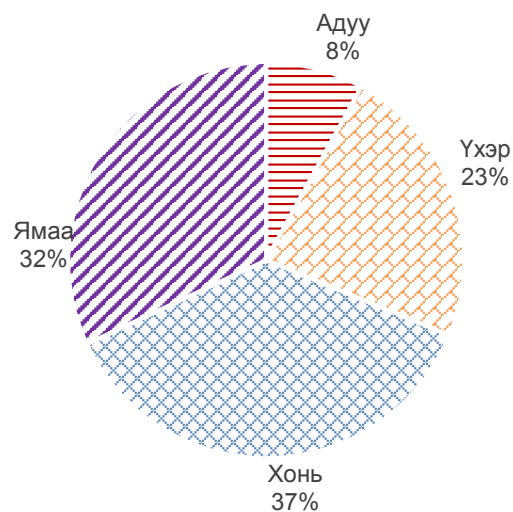
Сумын нэр	Хорогдсон том мал, толгойгоор				Оны эхний малд эзлэх хувь
	2016 - III	2017 - III	2018 - III	2019 - III	2019 - III
Дүн	1 499	24 261	5 999	1 176	0.1
Алтанбулаг	76	1 252	129	33	0.06
Ерөө	7	5 323	38	5	0.01
Зүүнбүрэн	32	1 748	165	46	0.06
Мандал	448	571	617	95	0.10
Орхон	31	669	482	95	0.10
Сант	7	550	102	88	0.11
Цагааннуур	111	2 209	34	238	0.14
Баянгол	51	402	502	23	0.02
Сайхан	108	230	369	57	0.06
Орхонтуул	195	2 642	2 850	19	0.01
Баруунбүрэн	141	820	478	236	0.14
Шаамар	71	505	27	19	0.08
Хүдэр	57	2 266	39	27	0.09
Сүхбаатар	63	166	64	68	0.30
Жавхлант	0	2 255	18	9	0.01
Түшиг	58	47	32	82	0.14
Хушаат	43	2 606	53	36	0.04

5.1.8 ӨВЧНӨӨР ХОРОГДСОН МАЛ, сумаар 1-р улирлын байдлаар

Сумын нэр	Өвчнөөр хорогдсон мал, толгойгоор				Зүй бус хорогдолд эзлэх хувь
	2016 - III	2017 - III	2018 - III	2019 - III	2019 - III
Дүн	111	2 847	266	8	0.7
Алтанбулаг	25	907	-	-	-
Ерөө	-	-	-	-	-
Зүүнбүрэн	-	-	-	-	-
Мандал	-	-	13	-	-
Орхон	-	-	-	-	-
Сант	2	12	7	-	-
Цагааннуур	-	-	-	-	-
Баянгол	-	-	-	-	-
Сайхан	6	-	40	-	-
Орхонтуул	62	114	197	-	-
Баруунбүрэн	-	-	-	-	-
Шаамар	3	14	-	4	-
Хүдэр	7	1 800	7	1	3.7
Сүхбаатар	6	-	-	3	-
Жавхлант	-	-	-	-	-
Түшиг	-	-	2	-	-
Хушаат	-	-	-	-	-

5.1.9 ХЭЭЛТЭГЧ МАЛЫН ХОРОГДОЛ, сумаар

Сумын нэр	Хээлтэгч малын хорогдол			
	2016 - III	2017 - III	2018 - III	2019 - III
Дүн	399	8 458	1 418	369
Алтанбулаг	18	315	113	21
Ерөө		1 295	32	2
Зүүнбүрэн	15	1 456	68	20
Мандал	154	233	132	50
Орхон		263	196	33
Сант	1	59	8	20
Цагааннуур	49	339	2	53
Баянгол	4	87	169	-
Сайхан	25	46	91	13
Орхонтуул	13	200	406	19
Баруунбүрэн	-	-	115	71
Шаамар	36	295	8	11
Хүдэр	8	1 208	7	9
Сүхбаатар	17	75	23	13
Жавхлант		957	1	-
Түшиг	16	22	27	25
Хушаат	43	1 608	20	9

Зүй бусаар хорогдсон том мал /төрлөөр/

5.2 АЖ ҮЙЛДВЭР

5.2.1 АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮН ҮЙЛДВЭРЛЭЛТ, салбараар, сая.төг

Салбараар	2016 - III	2017 - III	2018 - III	2019 - III	Нийт дүнд эзлэх хувь			2019-III 2018-III
					2016 - III	2017 - III	2018 - III	
Бүгд	24 572.1	22 790.8	29 499.2	58 758.1	100.0	100.0	100.0	199.2
Уул, уурхай	1 804.2	746.9	-	22 995.6	7.3	3.3	0.0	39.1
Төмрийн хүдэр	-	-	-	22 505.5	-	-	-	-
Алт	1 804.2	746.9	-	-	-	-	-	-
Нүүрс	-	-	-	490.3	0.0	0.0	0.0	0.8
Хүнс	17 031.6	16 380.3	22 633.1	25 181.5	69.3	71.9	76.7	111.3
Барил. материал	3 440.0	3 159.0	3 364.8	6 294.0	14.0	13.9	11.4	10.7
Цемент, шохой	932.6	3 159.0	3 364.8	5 554.2	3.8	13.9	11.4	9.5
Бусад	2 296.3	2 504.6	3 501.3	4 287.0	9.3	11.0	11.9	122.4

5.2.2 АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮН БОРЛУУЛАЛТ, салбараар, сая.төг

Салбараар	2016 - III	2017 - III	2018 - III	2019 - III	Нийт дүнд эзлэх хувь			2019-III 2018-III
					2016 - III	2017 - III	2018 - III	
Бүгд	55 008.2	60 212.2	77 426.8	102 606.3	100.0	100.0	100.0	132.5
Уул, уурхай	39 514.6	30 700.6	47 119.2	68 197.4	71.8	51.0	60.9	144.7
Алт	2 317.6	746.7	-	-	4.2	1.2	-	-
Нүүрс	33.6	685.8	-	576.3	0.1	1.1	-	0.2
Төмрийн хүдэр	37 163.4	30 014.7	47 119.2	67 621.1	94.0	97.8	100.0	143.5
Хүнс	10 013.8	20 524.7	23 261.4	22 634.3	18.2	34.1	30.0	97.3
Барил. материал	3 183.5	5 799.3	3 613.7	7 493.3	5.8	9.6	4.7	7.3
Цемент, шохой	932.6	3 110.3	3 613.7	6 713.7	1.7	5.2	4.7	2.1
Бусад	2 296.3	3 187.6	3 432.5	4 281.3	4.2	5.3	4.4	124.7

5.2.3 АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН ГОЛ НЭРИЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮН ҮЙЛДВЭРЛЭЛТ

Бүтээгдэхүүн	Х / н	2016 - III	2017 - III	2018 - III	2019-III			2019-III 2018-III
					Компани	ЖДҮ	Дүн	
Төмрийн хүдэр	мян.тн				317		317	-
Алт	кг	34	24	-				-
Цемент	мян.тн	9	11	11	32		32	2.8*
Шохой	тн	4 034	14 966	5 376	11 349		11 349	211. 1
Дулаан	мгк	68	89	71	80		80	112. 1
Зүсмэл	м3	2 092	2 317	2 626	2 821		2 821	107. 4
Архи	мян.л	1 520	1 579	1 797	2 190		2 190	121. 9
Спирт	мян.л	970	865	902	895		895	99. 2
Нарийн боов	тн	46	15	43		18	18	42. 3
Талх	тн	215	23	76		42	42	54. 5
Хэрчсэн гурил	мян.ш		9	3		6	6	213. 4

5.2.4 АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮН ҮЙЛДВЭРЛЭЛТ, сумаар

Сум	2017-III	2018-III	2019-III
Дүн	22 790.8	29 499.2	58 758.1
Алтанбулаг	-	6.3	25.5
Ерөө	992.3	420.1	22 980.2
Зүүнбүрэн	-	-	1.2
Мандал	15 887.0	22 689.7	25 287.0
Орхон	-	-	-
Сант	7.1	10.1	10.1
Цагааннуур	97.0	89.8	3.7
Баянгол	684.6	-	-
Сайхан	3 507.3	3 733.0	7 463.9
Орхонтуул	9.4	0.5	5.7
Баруунбүрэн		5.6	2.4
Шаамар		3.6	
Хүдэр	70.7	77.7	80.0
Сүхбаатар	1 533.3	2 460.0	2 396.1
Жавхлант	-	-	-
Түшиг	0.1	0.2	498.3
Хушаат	2.0	2.6	4.1

5.2.5 ЖИЖИГ ДУНД ҮЙЛДВЭРИЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮН ҮЙЛДВЭРЛЭЛТ /сумдаар/

Сумын нэр	Талх		Банш, бууз, хуушуур		Нарийн боов		зайрмаг	
	тн	сая.төг	тн	сая.төг	тн	сая.төг	тн	сая.төг
Дүн	42.1	44.9	0.6	2.4	18.1	43.8	0.0	0.0
Мандал	22.0	22.8	0.1	0.4	7.9	21.7		
Сант	4.8	7.2						
Цагааннуур								
Сайхан			0.5	2.0				
Орхонтуул	3.4	5.2						
Шаамар								
Сүхбаатар	7.4	5.6			10.2	22.1		
Хушаат	4.5	4.1						
Баянгол								
Зүүнбүрэн								

Сумын нэр	хэрчсэн гурил		Бялуу		Бусад	Үйлдвэрлэлт сая.төг	Борлуулалт сая.төг
	мян.ш	сая.төг	тн	сая.төг	сая.төг		
Дүн	6.0	10.1	2.3	34.1	5.9	172.9	180.3
Мандал	0.4	2.9				47.9	57.0
Сант	1.8	2.9				10.1	11.7
Цагааннуур					3.7	3.7	4.5
Сайхан			0.4	6.0	18.5	26.5	29.4
Орхонтуул	0.9	1.8				7.0	7.7
Шаамар						0.0	
Сүхбаатар	2.9	2.6	1.9	28.1	14.1	72.5	61.2
Хушаат						4.1	7.3
Баянгол						0.0	
Зүүнбүрэн					1.2	1.2	1.5

6. БУСАД

6.1 МЭРГЭЖЛИЙН ХЯНАЛТЫН ГАЗРААС ХИЙСЭН ХЯНАЛТ ШАЛГАЛТ

Үзүүлэлт	Шалгалт		зөвлөн туслах үйлчилгээ		Зөрчил		Нөхөн төлбөр		Торгууль шийтгэвэр/ /мянган төгрөг/	
	Шалгалтанд хамрагдсан хуулийн этгээд	Шалгалтанд хамрагдсан иргэн	Хяналтанд хамрагдсан хуулийн этгээд	Хяналтанд хамрагдсан иргэн	илрүүлсэн зөрчил	арилгуулсан зөрчил	Тогтоосон /мян.төг/	Барагдуулсан/мян.төг/	Тогтоосон /мян.төг/	Барагдуулсан/мян.төг/
Нийт	221	6	209	59	1 341	251	4 656	0	12 850	9 000
Хүнсний чанар, стандартын хяналт	83		94	26	269	110			1 600	1 600
Мал үржлийн хяналт										
Мал эмнэлгийн хяналт	7		7	8	82	10				
Ургамал хамгаалал, хорио цээрийн хяналт	16		2	13	121	1				
Таримал ургамлын үрийн хяналт			15	2						
Байгаль орчны хяналт	22	2	9		38	11	1 200		700	700
Газар, геодези, зураг зүйн хяналт										
Геологи, уул уурхайн хяналт										
Эмчилгээний чанарын хяналт										
Эрүүл ахуй, халдвар хамгааллын хяналт			40	2	68	58			900	900
Эм, биобэлдмэлийн хяналт	22	2	14		262	18			1 150	300
Хөдөлмөрийн хяналт	11				14		3 456		3 000	
Хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн хяналт	8		4		22	5				
Нийгмийн хамгааллын хяналт										
Барилгын техникийн хяналт	8		2		127				5 000	5 000
Авто замын хяналт	11	2	5	8	68	8			300	300
Эрчим хүчний хяналт	6		4		24	4			200	200
Тээвэр (авто, усан) -ийн хяналт /Өргөх механизм, Хот байгуулалт/	5		4		85	6				
Харилцаа, холбооны хяналт	4		2		38					
Хэмжил зүйн хяналт	5		1		18	4				
Боловсролын хяналт	8		2		89	12				
Соёлын хяналт	4		4		16	4				
Цөмийн болон цацрагийн хяналт	1									

Эх үүсвэр: Аймгийн Мэргэжлийн хяналтын газар

6.2 САНХҮҮ ХЯНАЛТ, АУДИТЫН АЛБА

Үзүүлэлт	Дүн	
Хяналт шалгалтанд хамрагдсан байгууллагын тоо	3	
Илрүүлсэн төлбөр зөрчлийн дүн /мян.төг/		
Өгөгдсөн зөвлөмжийн тоо	21	
Сэлэнгэ аймгийн Төсвийн ерөнхийлэн захирагч, харъяа байгууллагууд, Орон нутгийн өмчит аж ахуйн нэгж, төсвөөс татаас авдаг хувийн сургууль, цэцэрлэг, мал эмнэлэг, холбоодын шилэн дансанд мэдээлэл	Шилэн дансанд мэдээлэл байршуулсан байгууллагын тоо Шилэн дансанд мэдээлэл байршуулах байгууллагын тоо Хувь Шилэн дансанд байршуулах мэдээллийн тоо	344 344 100.0 348
Санхүү, төсвийн чиглэлээр явуулсан сургалт	Шилэн дансанд байршуулсан мэдээллийг тоо /өмнөх он 2017 оны/ Хэрэгжилтийн хувь Явуулсан тоо Хамрагдсан хүний тоо	344 98.0 1 8

6.3 ОНЦГОЙ БАЙДЛЫН ГАЗАР

Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	2018 - III	2019 - III
Үзлэг шалгалт:			
Объект	тоо	307	174
Айл өрх	тоо	472	17
Илрүүлсэн зөрчил	тоо	913	617
Арилгуулсан зөрчил	тоо	227	113
Гарсан гал:			
Объектод	тоо	28	35
Ой, хээр	тоо	0	1
Учирсан хохирол	сая.төг	186.3	322
Торгууль	сая.төг		
Аварсан:			
Эд хөрөнгө	сая.төг	1332.5	471
Барилга, байшин	тоо	15	27
Машин, техник	тоо		2
Захиргааны арга хэмжээ			
Аж ахуйн нэгж, байгууллага	тоо	1	12
Албан тушаалтан	тоо	1	
Иргэн	тоо	19	5
Сурталчилгаа			
Орон нутгийн хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр	тоо	57	14
Аж ахуйн нэгж, байгууллагуудад лекц яриа	тоо	116	20
Усны осол:			
Аварсан хүн	тоо	1	
Нуранга:			
Аварсан хүн	тоо		
Заавал биелүүлэх албан шаардлага	тоо	124	118
Мэдэгдэл	тоо	344	64
Гал унтраах анги дуудлагаар гарсан	тоо	23	31
Гал дээр ажиллаж унтраасан	тоо	21	26
Гал түймэр гарсан тухай акт	тоо	11	16
Танилцуулга, дүгнэлт	тоо	19	19
Ажиллагаа зогсоох тогтоол	тоо		
Өөрөө унтраасан	тоо		7
Зөрчлийн тэмдэглэл	тоо		8
Мэдээллээр ирсэн	тоо	6	5

Эх үүсвэр: Аймгийн Онцгой байдлын газар

6.4 СТАНДАРТ ХЭМЖИЛЗҮЙН ХЭЛТЭС

	Хэмжих нэгж	2018 - III	2019 - III
1. Хэмжүүр баталгаажуулалт			
Баталгаажуулсан ажлын эталон	ширхэг	-	-
Баталгаажуулсан хэмжих хэрэгслийн тоо	тоо	10 425	263
Үүнээс: Механик	тоо	129	131
Цахилгаан	тоо	10 231	55
Эзэлхүүн багтаамж	тоо	20	58
Дулаан даралт	тоо		19
2. Стандартчилал тохирлын үнэлгээ			
Дотоодын бүтээгдэхүүний баталгаажуулалт			
Сум	тоо	5	
Аж ахуйн нэгжийн тоо	тоо	6	
Нэр төрөл	тоо	6	
Бүтээгдэхүүн	тоо		
Үйлчилгээний баталгаажуулалт			
Сум	тоо	7	9
Нэр төрөл	тоо	3	33
Аж ахуйн нэгж	тоо	24	10
Стандартын салбар сангаар үйлчлүүлсэн			
Иргэд, аж ахуйн нэгж	тоо	57	29
Стандартын тоо	тоо	168	51
Тохирлын гэрчилгээ олгосон			
Бүтээгдэхүүн	тоо	19	
Үйлчилгээний	тоо	21	37
Тохирлын тэмдэгтэй			
Хүнсний бүтээгдэхүүн	тоо	6	5
Итгэмжлэгдсэн лаборатори / аймгийн хэмжээнд үйл ажиллагаа явуулж байгаа /			
Зохион байгуулсан сургалт	тоо	6	4
Иргэд	тоо	130	42

Эх үүсвэр: Стандарт хэмжилзүйн хэлтэс

6.5 ШҮҮХИЙН ШҮҮН ТАСЛАХ АЖИЛЛАГААНЫ ТАЙЛАН

Дүн	Бүгд	Шийдвэрлэсэн хэргийн тоо		
		Эрүүгийн хэрэг	Иргэний хэрэг	Захиргааны хэрэг
аймгийн дүн	187	53	128	6

Дүн	Хянан шийдвэрлэсэн бүх хэрэг	Давж заалдах шатны шүүх		
		Эрүүгийн хэрэг	Иргэний хэрэг	Захиргааны арга хэмжээ
аймгийн дүн	37	25	12	

Дүн	Ял шийтгүүлсэн хүний тоо		Өргөдөл, гомдол, хүсэлт	
	Бүгд	үүнээс: эмэгтэй	Хүлээн авсан	Шийдвэрлэсэн
аймгийн дүн	62	32	15	46

Эх үүсвэр: Аймгийн Шүүхийн газар

6.6 ШҮҮХИЙН ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭХ АЛБАНЫ МЭДЭЭ

Гүйцэтгэх бичиг баримт	Оны эхний үлдэгдэл	Нэмэгдсэн	Хасагдсан	Үлдэгдэл
Гүйцэтгэх хуудас /тоо/	395	145	20	520
Мөнгөн дүн /сая төг/	4145.4	1246.1	538.8	4852.7

Гүйцэтгэх бичиг баримт	Биелүүлбэл зохих	Бодитой биелүүлсэн	Хувь	Үлдэгдэл
Гүйцэтгэх хуудас /тоо/	520	93	17.9	427
Мөнгөн дүн /сая төг/	4852.7	333.8	6.9	4518.9

Эх үүсвэр: Аймгийн Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх алба

6.7 ШША-НЫ КРИМИНАЛИСТИКИЙН ШИНЖЭЭЧ НАРЫН АЖЛЫН ТАЙЛАН

	Нийт шинжилгээ				
	Бүгд	Гарын мөр	Мөр судлал	Бичиг баримт	Бусад
аймгийн дүн	16	13	2	1	

	Хэргийн газрын үзлэгт оролцсон тоо				
	Бүгд	Хүний амь нас хохирсон	Хулгайлах	Зам тээврийн осол	Бусад
аймгийн дүн	118	40	28	23	27

Эх үүсвэр: Аймгийн Шүүхийн шинжилгээний алба

6.8 ШҮҮХИЙН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЭМНЭЛГИЙН МЭДЭЭ

	Нийт шинжилгээ				
	Бүгд	Хүний биед гэмтлийн зэрэг тогтоох	Хүний биед хийсэн бусад үзлэг	Цогцост хийсэн шинжилгээ	Эксгумаци, хавтаст хэргийн материалаар хийсэн шинжилгээ
аймгийн дүн	195	134	20	40	1

Эх үүсвэр: Аймгийн Шүүхийн шинжилгээний алба

6.9 ГАЗАР ӨМЧЛӨХ ЭРХИЙН УЛСЫН БҮРТГЭЛИЙН МЭДЭЭ

Үзүүлэлт	Тоо хэмжээ
Хүлээн авсан мэдүүлгийн тоо	1 912
Төрөөс үнэгүй хувьчилсан газрын өмчлөх эрхийн анхны баталгаажуулалт	434
Төрөөс худалдаж авсан газрын өмчлөх эрхийн анхны баталгаажуулалт	
Нийт анхны бүртгэл	454
Нийт бүртгэсэн гэрээ	1 149
Эрхийн улсын бүртгэлд өөрчлөлт залруулга хийх	39
Үрэгдүүлсэн гэрчилгээ шинээр олгох	6
Гэмтээсэн гэрчилгээ шинээр олгох	2
Шүүхийн шийдвэрээр өмчлөгч өөрчлөгдөх	
Өмчлөгчийн хүсэлтээр болон гэрээ хэлцлээр бүртгэл салгаснаар шинэ бүртгэл үүсгэх	19
Лавлагаа, хуулбар	37
Нийт бичигдсэн гэрчилгээ бүгд	676
Үйлчилгээний хураамжийн нийт дүн /мян.төг/	8 508.4
ГӨӨ-ээ худалдсанаас оруулсан татварын орлого /мян.төг/	4 817.6

6.10 ГАЗРААС БУСАД ҮЛ ХӨДЛӨХ ХӨРӨНГӨ ӨМЧЛӨХ ЭРХИЙН УЛСЫН БҮРТГЭЛИЙН МЭДЭЭ

Үзүүлэлт	Тоо хэмжээ
Хүлээн авсан мэдүүлгийн тоо	2 387
Төрөөс хувьчилсан орон сууц өмчлөх эрхийг баталгаажуулах	4
ҮХЭХӨЭ-н анхны бүртгэл, баталгаажуулалт	129
Нийт бүртгэсэн гэрээ	1 894
Эрхийн улсын бүртгэлд өөрчлөлт, залруулга хийх	33
Өмчлөгчийн хүсэлтээр болон гэрээ хэлцлээр бүртгэл салгаснаар шинэ бүртгэл үүсгэх	
Гэмтээсэн гэрчилгээ шинээр олгох	1
Үрэгдүүлсэн гэрчилгээ шинээр олгох	1
Шүүхийн шийдвэрээр өмчлөгч өөрчлөгдөх	2
Өмчлөгчийн хүсэлтээр бүртгэлд өөрчлөлт оруулах	4
Лавлагаа, хуулбар	73
Нийт бичигдсэн гэрчилгээ	431
Үйлчилгээний хураамжийн нийт дүн /мян.төг/	30 504.8
Тэмдэгтийн хураамжийн нийт дүн /мян.төг/	766.5
ҮХЭХӨЭ-ээ худалдсанаас оруулсан татварын орлого /мян.төг/	33 730.2

6.11 ТҮҮВЭР СУДАЛГАА

Үзүүлэлт сар	Өрхийн нийгэм эдийн засгийн судалгаа		Ажиллах хүчний судалгаа		Дүн	
	Хамрагдсан өрхийн тоо	Олгосон судалгааны урамшуулал	Хамрагдсан өрхийн тоо	Олгосон судалгааны урамшуулал	Хамрагдсан өрхийн тоо	Олгосон судалгааны урамшуулал
Дүн	102	510 000	160	480 000	262	990 000
1	34	170 000	50	150 000	84	320 000
2	34	170 000	50	150 000	84	320 000
3	34	170 000	60	180 000	94	350 000